

SLOVENSKE

vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, sobota, 21. december 1963

Štev. 51 (1126)

Nekaj zaključkov ob prehodu v novo leto:

Mir je prvenstvena želja vsega človeštva

Ko se staro leto nagiba h koncu in tudi mi polagamo obračun o delu v minuli dobi, je potrebno, da si tako v malem kot tudi v velikem okviru ustvarimo jasno sliko, ki nam bo izhodišče za naše delovanje v novem letu.

V mednarodnem pogledu je bilo leto 1963 bogato na važnih dogodkih, katerih dalekosežnega pomena trenutno morda niti ne moremo še dovolj jasno oceniti, niti ne moremo vseh teh dogodkov posebej razčlenjevati. To tudi ne bi bilo pravilno, ker so vsi več ali manj med seboj povezani in bodo v daljši perspektivi s svojimi posledicami tudi skupno vplivali na nadaljnji razvoj v svetu. Vsekakor pa je treba posebej omeniti bistveno izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom: po dolgih letih brezuspešnih pogajanj je končno le uspelo medsebojno nezaupanje zmanjšati v toliko, da je bil sklenjen vsaj sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Seveda tega sporazuma ne kaže precenjevati in bi bilo popolnoma zgrešeno misliti, da je bila s tem že docela odprta pot tudi do drugih rešitev. Toda dejstvo je, da je prav »moskovski duh« v veliki meri pomagal obvarovati svet pred novimi zastritvami. Ne samo, da se pripetljaji z zahodnimi vojaškimi konvoji na vzhodnonemški meji niso stopnjevali v odprt spor, marveč so se — čeprav le začasno — odprla tudi vrata v berlinskem zidu in bodo ob obojestranski dobri volji verjetno že v doglednem času dozoreli pogoji za stvarno presojo nemškega vprašanja. Prvi znaki se že kažejo, kajti gotovo ni naključje, da je Zahod — po odstopu Adenauerja vključno Zahodne Nemčije — prav zdaj začel bolj realistično proučevati svoje odnose do vzhodnih držav in je le še vprašanje časa, ko bo tako imenovana »železna zavesa« dokončno odložena v ropotarniči hladne vojne.

Da so danes sile miru in napredka krepkeje, kot so kdaj koli bile, se je izkazalo v Ameriki, kjer niti zločinski strelji na predsednika Kennedyja niso mogli zaustaviti razvoja v smeri demokratizacije in pomirjevanja. Imeli so ravno nasproten učinek in so še bolj strnili tako v Ameriki kakor tudi v mednarodni javnosti vse tiste, ki se iskreno prizadevajo za lepši jutrišnji dan. V gotovi meri je podoben tudi razvoj po smrti papeža Janeza XXIII. in je drugo zasedanje vaticanskega koncila dovolj jasno izpričalo, da mimo sodobnih in realističnih ugotovitev v encikliki »Pacem in terris« danes nihče več ne more.

Leto 1963 je bilo pomembno tudi za Združene narode in specializirane odbore OZN. Uspelo je rešiti nekaj nevarnih sporov ali jih vsaj lokalizirati, padle so še nadaljnje postojanke kolonializma, sklenjena je bila deklaracija, ki obsoja vse oblike diskriminacij zaradi rase, barve kože in narodnosti ter sprejeti so bili važni sklepi glede nevarnega nesorazmerja med razvitimi državami in deželami v razvoju. Predvsem pa je OZN v tem letu zastavila svoj vpliv za zgladitev poti do sporazuma o razorožitvi ter je sklep Amerike in Sovjetske zveze, da zmanjšata vojaške izdatke, vsekakor obetajoč korak, ki je lahko zgled vsem drugim državam.

V tej zvezi je nedvomno zanimiv tudi predlog avstrijskega znanstvenika Thirringa (o njem obširno poročamo v posebnem članku — op. ured.), ki je postavil Avstrijo v središče svetovnega zanimanja. Vendar pa Avstrija ni le s tem zbudila pozornosti. Leto 1963, ki se je začelo v znamenju nevarne vladne krize, je bilo leto nenehnih notranjih sporov, ki so se večkrat znašili na robu prepada, v katerem bi se prav lahko razbilo dolgoletno sodelovanje obeh velikih strank. V tem letu je Avstrija spet brez uspeha skušala najti razumevanje za svoj položaj pri EGS in v teh dneh z deljenimi občutki spremlja milanski proces proti južnotirolskim atentatorjem.

Morda noben drug dogodek kot prav ta proces ne opozarja tako resno na dejstvo, da manjšinska vprašanja niso drugorazredni problemi, marveč jih je treba obravnavati in reševati z vso prizadevnostjo. Vsaka država, ki ima v svojih mejah manjšine, je prej ali slej postavljena pred izbiro: manjšina — most ali vzrok spora? Most med sosednjima državama pa bo manjšina uspešno tvorila le takrat, če ji bo država, v kateri živi, res pravična domovina. Obtoženci na procesu v Milanu se vsekakor zagovarjajo, da so po sredstvih nasilja segli zaradi tega, ker jim je bilo dovolj praznih obljub.

Koroški Slovenci smo dinamit in podobne metode že vedno odklanjali, ker smo mnenja, da je manjšinsko vprašanje mogoče zadovoljivo rešiti le s skupnimi napori manjšine in večinskega naroda. Zato smo tudi iskreno pozdravili kontakte med našimi zastopniki in predstavniki vlade. Toda danes, ko delamo letni zaključek, ne moremo mimo ugotovitve, da nas je leto 1963 razočaralo tudi v tem oziru. Kljub temu pa hočemo ostati optimisti, ker zaupamo v demokratične sile, ker verujemo v končno zmago pravice, ki bo zgradila lepšo bodočnost — svet miru in prijateljstva!



Vsem bralcem, naročnikom, sotrudnikom in prijateljem prijetne praznike in uspešno novo leto želita uredništvo in uprava

Zanimiv predlog avstrijskega znanstvenika prof. dr. Thirringa:

Avstrija naj bi postala „model razorožitvene države“ in primer možnosti miroljubne koeksistence

Znani avstrijski znanstvenik prof. dr. Hans Thirring, ki se je že večkrat izkazal v svojem vztrajnem prizadevanju za pomiritev v svetu, je poslal zvezni vladi in parlamentu posebno spomenico pod naslovom »Varnostni pas namesto orožja«, v kateri predlaga popolno razorožitev Avstrije. Po njegovem mnenju naj bi Združeni narodi po uresničenju tega načrta priznali Avstrijo kot »model razorožene države« in primer možnosti miroljubne koeksistence.

Thirringov načrt predvideva, da bi Avstrija sklenila sporazum tako s svojimi sosedami, kakor tudi s štirimi državami-podpisnicami avstrijske državne pogodbe iz leta 1955. Države, ki mejijo na Avstrijo, bi se v tem sporazumu obvezale, da bodo imele av-

strijske meje za nedotakljive in da nimajo do Avstrije nobenih ozemeljskih zahtev. Hkrati pa bi te države umaknile svoje oborožene sile z avstrijske meje globlje na svoje ozemlje na razdaljo, ki bi jo sporazumno določili. Podpisnice državne pogodbe — to so Amerika, Francija, Sovjetska zveza in Velika Britanija — pa naj bi se obvezale, da bodo uporabile svoj vpliv, da nobena država članica Atlantskega ali Varšavskega pakta ne bi začela s kakršnokoli vojaško akcijo proti Avstriji.

Za primer, da bi bilo vse to mogoče doseči, predlaga prof. dr. Thirring popolno razorožitev Avstrije. Po razpustu avstrijskih oboroženih sil naj bi meje Avstrije nadzorovale oborožene straže OZN, ki bi vsako morebitno kršitev prijavile Varnostnemu sve-

tu, medtem ko bi za notranjo varnost države še naprej skrbele policijske sile in žandarmerija.

Predlogi prof. Thirringa na prvi pogled izgledajo precej utopični, posebno če upoštevamo, da v svetu trenutno razen lepih besed in brezkončnih razprav še ni opaziti resne in iskrene pripravljenosti na razorožitev ali vsaj na zmanjšanje izdatkov posameznih držav za oboroževanje. Tudi pri nas v Avstriji so zelo vplivni tisti krogi, ki nameslo zmanjšanja zahtevajo povečanje izdatkov v vojaške namene, češ: Avstrija se je odločila za trajno nevtralnost in to svojo nevtralnost mora — če je treba — braniti z vojaško silo.

Kljub vsemu temu pa je predlog, ki ga je sprožil prof. Thirring in o katerem avtor sam pravi, da je na prvi pogled podoben utopiji, realen ter vreden pozornosti. Treba je samo, da bi ga kot takega priznali in obravnavali na pristojnih mestih tako v avstrijskem kot tudi mednarodnem okviru, kajti njegova uresničitve bi lahko pomenila neprecenljiv prispevek k zmanjšanju napetosti v svetu in k uresničenju mirnega sožitja med narodi.

Hruščov in Johnson se bosta morda sestala že v prvi polovici prihodnjega leta

O novem srečanju med ameriškim predsednikom in predsednikom sovjetske vlade je bilo govora že za časa Kennedyja, pa tudi zdaj je večkrat slišati o možnosti sestanka med Johnsonom in Hruščovom. Na sedežu OZN ne izključujejo možnosti, da bi do takega srečanja lahko prišlo že v prvi polovici prihodnjega leta. V tej zvezi zlasti poudarjajo izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom ter posebej med Ameriko in Sovjetsko zvezo, do katerega je prišlo s sklenitvijo moskovskega sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov; prav tako pa smatrajo za ugoden znak tudi sklep obeh velesil o zmanjšanju izdatkov za oboroževanje.

V kratkem se bodo v Zenevi spet nadaljevala pogajanja razorožitvenega odbora, ob katerih se bo pokazalo, ali je mogoče doseči tak napredek, ki bi opravičeval sestanek obeh najvišjih državnikov. Vsekakor pa bi bilo tako srečanje izredno pomembno tako za nadaljnje odnose med obema državama kakor tudi za splošno mednarodno ozračje in za nadaljevanje sedanjih prizadevanj s ciljem, da bi še naprej odstranjevali medsebojno nezaupanje ter tako ustvarili ugodne pogoje za obravnavanje in konstruktivno reševanje posameznih spornih problemov.

Koroški Slovenci ne moremo biti zadovoljni z novim deželnim zakonom o šolski nadzorni oblasti

Na podlagi zveznega zakona o šolski nadzorni oblasti je koroški deželni zbor ta teden sklenil novo šolskonadzorno ureditev za Koroško. V zvezi z novo ureditvijo bi bilo — kakor določata državna pogodba in manjšinski šolski zakon za Koroško — treba ustanoviti tudi poseben oddelek šolske nadzorne oblasti za manjšinsko šolstvo ter sta osrednji organizaciji koroških Slovencev tozadevno že pravočasno izdelali in predali konkretne predloge. Toda deželni zbor teh vsestransko utemeljenih predlogov sploh ni upošteval in je izglasoval zakon, ki gre mimo ustavnih in zakonskih določil ter pomeni očitno diskriminacijo slovenske narodnostne skupine na Koroškem.

Vprašanje šolske nadzorne oblasti za manjšinsko šolstvo je deželni zbor namreč »rešil« zelo enostavno: v deželni šolski svet in v okrajne šolske svete tistih okrajev, v katerih so šole na podlagi manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959, pride po en zastopnik slovenske manjšine; »slovenski« zastopniki bodo imeli samo posvetovalno pravico in imenova jih ne bodo Slovenci, marveč deželna vlada, medtem ko za vse ostale interesne skupnosti (zbornice, verske skupine itd.) take diskriminacijske omejitve ne veljajo.

Koroški Slovenci se s tako ureditvijo, ki je v posmeh načelom demokracije ter hkrati v protislovju z državno pogodbo in celo z manjšinskim šolskim zakonom (kateri Slovincem golovo ni naklonjen!), nikakor ne moremo zadovoljiti. To še toliko manj, ker je prav pomanjkanje pristojne šolske nadzorne oblasti eden izmed glavnih vzrokov za današnje stanje na področju šolstva, ki postaja čedalje bolj nevarno in se od leta do leta večja odstotek slovenskih otrok, katerim ni zagotovljen pouk v materinem jeziku, čeprav državna pogodba to izrecno

Cenjenim naročnikom

sporočamo, da bo prihodnja številka »Slovenskega vestnika« zaradi praznikov izšla šele 3. januarja 1964 in ji bo priložen tudi stenski koledar za prihodnje leto. Prepričani smo, da vam bo naš list tudi v novem letu zvest prijatelj in vas prosimo, da ga širite v krogu svojih znancev.

Uredništvo

Svet, v katerem živimo:

Kolonializem izumira nastaja pa neokolonializem

Prejšnji teden sta spet dve afriški deželi, bivši koloniji, postali neodvisni: Kenija in Zanzibar. Kolonializmu so štete ure, v do- glednem času se bo podrli tudi njegova zad- nja postojanka in odstranjeno bo eno izmed glavnih žarišč nemirov, ki so bili značilni za naše stoletje. Toda v trenutku, ko izumira kolonializem, že nastaja nova nevarnost prav za dežele, ki so se komaj osvobodile tujega gospodstva. Po krivdi kolonialne politike so bivša kolonialna ozemlja splošno zaostala in navezana na pomoč drugih, predvsem indu- strijsko razvitih držav. Ravno pri dajanju te pomoči pa se je začela pojavljati nova oblika kolonialne politike, ki jo splošno imenuje- mo neokolonializem. Oglejmo si to politiko na enem samem primeru — na primeru Za- hodne Nemčije.

Zahodna Nemčija je edina med visoko in- dustrializiranimi kapitalističnimi deželami, ki že 45 let nima oziroma ni imela kolonialnih posesti. Kljub temu pa si je nemški monopol- ni kapital vztrajno utiral svoja pota v Azi- jo, Afriko in Latinsko Ameriko. To se je dog- ajalo v obdobju med obema vojnama in seveda — čeprav z dokajšnjo zamudo — tudi po dru- gi svetovni vojni. Danes ima Zahodna Nem- čija že izredno pomembno mesto in vlogo med deželami v razvoju. Svoje neokolonia- listične napore pa še zmeraj stopnjuje. Samo za tehnično pomoč je bilo iz zveznega pr- računa do leta 1963 izdanih 877 milijonov mark. Ta postavka se je dvignila od 55 mili- jonov v letu 1956 na 233 milijonov v letu 1963. Zlasti velja to za Latinsko Ameriko, za katero se je tehnična pomoč najhitreje dvig- ala: od 7 odstotkov v letu 1960 na 27 od- stotkov v letu 1962.

Cenijo, da znaša celotna vsota javnih kre- ditov Zahodne Nemčije v afriških deželah eno milijardo 22 milijonov mark, k čemu je treba dodati še 800 milijonov tako imenova- nih posebnih prispevkov v različnih medna- rodnih organizacijah, ki nudijo pomoč deželam v razvoju. Privatne investicije so se v afriških deželah dvignile na 252 milijonov, v Latinski Ameriki pa že na 1.026.000.000 mark. Okoli 600 privatnih združenj deluje na različne na- čine kakor vzvod za prodiranje zahodnonem- škega kapitala v te dežele. Med njimi so za- stopani največji monopoli in banke, ki so jedro osrednjega združenja Afrikagesellschaft, preko katerega se pretaka zahodnonemški mo- nopolni kapital v dežele v razvoju.

Vojaška pomoč, kot izkazuje zahodnonem- ški zvezni proračun, znaša 38,5 milijona mark. Objavljeno je bilo, da 300 oficirjev Bundeswehra služi kot vojaški inštruktorji v raznih afriških deželah.

Več kot 2500 afriških študentov študira na nemških univerzah. Samo podjetje Bayer daje 400 delovnih mest za afriške praktikante, ka- terih praksa znaša 22 mesecev na posamez- nika.

Zahodnonemški radio ima neposredno za- tužno 27 programov dnevno v 40 jezikih. Od tega je tedensko 140 minut oddaj posve- čenih Afriki.

Zahodnonemška vlada daje vsako leto več kot 50 milijonov mark na razpolago cerkvi kot podporo za njeno aktivnost v deželah v razvoju. Cerkev ima namreč dobre stike in izkušnje in je pripravljena nuditi vzporedno z vladno pomočjo še svojo dejavnost, ki je osredotočena tja, kamor je usmerjen mono- polni kapital.

Ti podatki iz uradnih nemških virov in tiska sami povedo, da se je zahodnonemški monopolni kapital zelo značilno vključil v ak- cijo klasičnih evropskih metropol. Njihova ekonomska logika je: prvič, pridobiti si iz nekdanjih kolonialnih področij čimveč suro- vin, drugič, razširiti svoje tržišče industrijs- kih izdelkov. V ta namen je bil pri bonški vladi že leta 1961 ustanovljen poseben posve- tovalni svet za politiko razvoja. Načeljuje mu minister Schell, čigar resor je ekonomska ko- operacija; šteje pa 22 članov, ki zastopajo najbolj poznane zahodnonemške industrijske, bančne in znanstveno-raziskovalne kroge.

Akcijski program zahodnonemških monopo- lov je izredno precizen in praktičen in zato tudi dokaj učinkovit. Tako je znani zahod- nonemški list »Die Welt« pred nedavnim ba- bavo zapisal: Mnenje, ki vidi v Latinski Ame- riki izključen rezervat ZDA, je danes tudi v uradnih krogih že premagano. Če to velja za Latinsko Ameriko in za ZDA, velja prav gotovo tudi za Francijo in Anglijo v Aziji in Afriki.

Zahodnonemška vlada prav nič ne skriva svojih namenov. Minister Schell je namreč večkrat izjavil, da se njegova vlada ne more ravnati samo po željah dežel v razvoju, am- pak mora imeti lastno iniciativo pri izdelavi programa o politiki razvoja za vsako posa- mezno deželo. Drugače povedano to pomeni, da gradi Bonn svojo neokolonialistično akcijo predvsem v lastnem interesu utrjevanja za-

Tradicionalni Slovenski ples

ki bo, kakor smo kratko sporočili že v zadnji številki našega lista, v soboto, dne 18. januarja 1964 s pričetkom o 20. uri v celovski Delavski zbornici, spel vabi prijatelje pristne domače zabave.

Na splošno željo se je Slovenska prosvetna zveza kot prirediteljica tokrat odločila za

omejeno število vstopnic

In jih bo dala v prodajo samo toliko, kolikor je na razpolago sedežev. Vsak ki bo kupil vstopnico — cena znaša 25 šilingov — bo torej imel zagotovljen tudi sedež.

Zato pohitite in si vstopnico nabavite že v predprodaji pri krajevnih Slo- venskih prosvetnih društvih ali v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Industrijska proizvodnja v Jugoslaviji močno narašča in je bila letos za 15 odstotkov večja kot lani

V primerjavi z istim obdobjem lanskega le- ta je jugoslovanska industrijska proizvodnja v enajstih mesecih letošnjega leta za 15 odstot- kov večja. Takšni rezultati v industrijski pro- izvodnji so presegle celo prognoze, navedene med letom, proporce, predvidene z zveznim družbenim planom za letošnje leto, pa pre- segajo za 5 odstotkov, kar pomeni, da je po- rast proizvodnje za 5 odstotkov večji, kot ga je predvideval plan. Najbolj je narasla proizvodnja v Črni gori, in sicer za 42 otstot-

kov, v Makedoniji je narasla v primerjavi z lanskim letom za 21 %, v Srbiji za 17 %, v Sloveniji, Hrvatski ter Bosni in Hercegovini pa po 14 %.

Porast industrijske proizvodnje v Sloveniji je bil s 14 % za 4 odstotke večji, kot ga je predvideval plan. Posebno živahna je bila di- namika proizvodnje v elektroindustriji, kjer je bilo doseženo povečanje za 37 %. Kovin- ska industrija Slovenije, ki je v prvem pol- letju še zaostajala za planom, ga je zdaj pre- segla že za 14 %. Papirna industrija je svojo letošnjo proizvodnjo povečala napram lanko- letni za 15 %. Znatno preseganje plana izka- zujeta tudi nekovinska industrija in industrija gradbenega materiala, prva je povečala svojo proizvodnjo za 15 % in druga celo za 18 %. Lesna industrija je plan presegla za 5 % in je svojo proizvodnjo povečala za 15 %. Zlasti presenetljivo se je letos ob izvoznih uspehih razvila proizvodnja v usnjarsko-čevljarški in- dustriji, ki nasproti planirani stopnji 4 % iz- kazuje povečanje za 11 %. Podobno znan- muje gumarska industrija 17-odstotno poveča- nje nasproti planirani stopnji 8 %. Nad pla- nom pa so tudi kemična, tekstilna in živilska industrija.

Ob koncu novembra je bilo zabeleženo za- ostajanje le v črni in barvasti metalurgiji ter v tobačni industriji. Vendar so tudi te indu- strijske panoge v zadnjih mesecih dosegle bolj- še rezultate in je bila njihova proizvodnja za prvih enajst mesecev tega leta le še za nekaj od- stotkov pod planiranim porastom. Na drugi strani pa so ob tako živni dinamiki proizvod- nje nastopile določene težave na področju energetike, čeprav je elektrogospodarstvo Slo- venije meseca novembra zabeležilo rekordno proizvodnjo.

Sploh je bil mesec november posebno uspe- šen za slovensko industrijo, saj je presegla proizvodnjo v lanskeletnem novembru za bli- zu 18 %.

Avstrijski tranzit čez Reko se bo še izboljšal

Pred nedavnim je bila na Reki dvo- dnevna seja mešanega avstrijsko-ju- goslovanskega odbora za pospeše- vanje tranzita preko reške luke. Za- stopniki Avstrije so ob tej priložnosti z zadovoljstvom ugotovili, da so nji- hovi predlogi, iznešeni na predhod- nem zasedanju odbora na Dunaju, našli v pristojnih jugoslovanskih kro- gih široko razumevanje tako glede obsega kakor tudi glede strukture tranzita čez Reko. Za avstrijsko go- spodarstvo se promet skozi reško luko ugodno razvija in je pričakovati, da se bo v bodoče še povečal, kajti na sedanjem zasedanju so govorili tudi o vključitvi Avstrije v prosto ca- rinsko cono na Reki. Poleg tega so ob tej priložnosti razpravljali tudi o vpra- šanjih cestnega prometa, o katerem se bodo pogajanja spet nadaljevala na Dunaju.



hodnonemških monopolov, kar je seveda v budem nasprotju s temeljnimi interesi dežel v razvoju.

Podobno kakor Zahodna Nemčija pa tu- di razne druge visoko razvite in industrializirane države zlorabljajo težavni gospodarski položaj bivših kolonialnih dežel ter pod krin- ko »pomoči« utirajo v njih pot svojemu ka- pitalu. Zato se mednarodne organizacije tru- dijo, da bi tehnični in drugi pomoči dale tak okvir, ki bi res služil interesom dežel v raz- voju. Prejšnji teden so se v Londonu sestali

ekonomski strokovnjaki iz 11 držav, ki so predlagali, naj bi ustanovili novo svetovno organizacijo za trgovino, katere namen bi bil pomagati zaostalim predelom sveta pri njihovem gospodarskem razvoju. Predvsem naj bi ta organizacija koordinirala delo že obstoječih oblik pomoči in prevzela funkcije, »ki se zdaj ne opravljajo ustrezno«. Zlasti pa se za tako koordinacijo zavzema OZN, kjer čedalje bolj prevladuje mnenje, da sedanje oblike »pomoči« najmanj koristijo tistim, ki bi je bili najbolj potrebni.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Splošna nezgodna zavarovalnica, ki je leta 1960 izplačala 271,2 milijona šilingov, je mo- rala eno leto pozneje svoje davjate povziti na 384,5 milijona in v letu 1962 celo na 388,1 milijona šilingov. Leta 1962 je zavarovalnica izplačala za invalidske rente 270 milijonov, rente za vdove 30,5 milijona, rente za starše 1,5 milijona in za stroške zdravljenja 5,9 milijona šilingov.

BEograd. — Jugoslovanski zunanji minister Koča Popović je bil na štiridnevem uradnem obisku na Češkoslovaškem, kamor ga je povabil češki zunanji minister Vaclav David. V razgovorih, ki jih je jugoslovanski minister ob tej priložnosti vodil s češkimi državniki, so obravnavali odnose med obe- ma državama, pri čemer je bil ugotovljen ugoden raz- voj prijateljskega sodelovanja med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Izmenjali pa so tudi mnenja o raznih mednarodnih vprašanjih.

RIO DE JANEIRO. — V Braziliji so sporočili, da se je proizvodnja hrane v Latinski Ameriki v letih 1962-63 spel zmanjšala, in sicer za 2 odstotka. To je že četrto leto postopnega zmanjševanja kmetijske proizvodnje v tem delu sveta in ima socialno vrenje v Latinski Ameriki torej zelo realno podlago.

Bonn. — V Zahodni Nemčiji sta prejšnji teden umrli dva profilirana politika, bivši zvezni prezident prof. Heuss in predsednik socialdemokratske stranke Ollenhauer. Oba sta bistveno prispevala k povo- jnemu razvoju Zahodne Nemčije in je bil za oba od- rejen državni pogreb.

KAIRO. — Med obiskom predsednika kitajske vla- de Ču En Laja v Združenih arabski republikah je imel predsednik ZAR Naser govor, v katerem je analiziral splošne svetovne probleme in poudaril, da so v se- danjem položaju najpomembnejše težnje narodov na svetu k miru in mirnemu razvoju. Ta prizadevanja ne morejo biti uresničena brez združenih naporov — je dejal — in ustanovna listina OZN je že vedno program narodov sveta, ne glede na to, da jo sku- šajo izkoristiti politiki, ki so jo sprejeli. Ču En Laj pa je v svojem govoru poudaril zlasti azijsko-afriško solidarnost.

DUNAJ. — Avstrijski računski dvor je v svojem po- ročilu ugotovil, da znašajo zaostanki na javnih da- jatah v tem letu 2.752 milijonov šilingov ali 22,1 %. Iz tega je razvidno, kako podjetniki ocenjujejo svo- je dolžnosti napram državi in skupnosti, kajti na stra- ni delojemalcev do takih zaostankov sploh ne more priti, ker se jim davek avtomatično odtegne od pla- če. Kljub temu pa v ÖVP-jevskih krogih govorijo o pretranih zahtevah delovnih ljudi.

WASHINGTON. — Po poročilih študijske komisije ameriškega ministrstva za delo bo do leta 1970 av- tomatizacija v Združenih državah Amerike izpodri- nila okoli 22 milijonov delovnih mest. Pri tem pa je treba upoštevati, da spada brezposelnost že zdaj med najbolj pereče probleme ameriške notranje po- litike.

Bonn. — Struktura prebivalstva v Zahodni Nem- čiji izkazuje naraščanje števila starih. V zadnjih letih je delež otrok pod 15 let starosti upadel od 24 na 22 odstotkov, delež nad 65 let starih upokoencev pa je narasel od 9 na 11 odstotkov celotnega pre- bivalstva.

ATENE. — Solunski javni tožilec je predložil ob- tožnico zaradi umora grškega levčarskega poslanca Lambakisa maja letos v Solunu. Javni tožilec zahteva obsojdo skupine orožniških oficirjev zaradi sode- lovanja pri neklepnem umoru Lambakisa, zaradi zlo- rabe oblasti in zaradi neodgovornosti pri izpolnje- vanju službe. Skupno je v tej zvezi obtoženih 26 oseb.

PNOM PENH. — Pred nedavnim je kambojska vla- da odpovedala pogodbo z Ameriko o vojaški po- moči, kar je v ameriških krogih povzročilo silno raz- burjenje. Vendar je bilo pričakovati, da se odnosi med Ameriko in Kambožjo zaradi tega ne bodo po- slabšali. Toda zdaj je kambojska vlada pozvala vse ameriške misle, ki delujejo v okviru sporazuma o pomoči, da do 15. januarja zapustijo Kambožjo, predsednik Kambožje Sihanuk pa je sprejel celo sklep o odpoklicu kambojskega veleposlanika iz Wa- shingtona in napovedal možnost prekinitve diplomati- skih odnosov med obema državama.

BEograd. — V Beogradu je bil podpisan spa- razum, po katerem je svetovni program za prehrano brezplačno odobril kot pomoč Skopju živila v skup- ni vrednosti 1.536.875 dolarjev. Ta živila bodo brez- plačno razdelili kot dodatno prehrano tekom šil- rih mesecev med 60.000 delavcev, ki obnavljajo Skopje. Svetovni program za prehrano razdeljuje pre- sežke hrane, ki jo prostovoljno dajejo vlade posa- meznih dežel.

DUNAJ. — Vizekanler dr. Pifferrmann je dva dni bival na uradnem obisku na Poljskem, kjer je bilo sklenjeno, da bo delegacija avstrijskih podržav- ljenih obratov v kratkem obiskala Poljsko in se tam pogajala o razširjeni gospodarskega sodelovanja med obema državama.

WASHINGTON. — Ameriški pomočnik državnega se- kretarja za Daljni vzhod Roger Hillsman govoril o ameriškem stališču do LR Kitajske in poudaril, da ostajajo vrata za pogovore med Washingtonom in Pekingom odprta, če se Peking »odreče mrtni«. Hillsmanove izjave so vzbudile zanimanje široke jav- nosti in zastopa ameriški tisk mnenje, da gre pri tem za prvo oblikovanje stališča ameriške vlade pod novim predsednikom do enega ključnih vprašanj v zadnjih letih.

NEW DELHI. — Indijski obrambni minister Cavan je izjavil pred parlamentarnim odborom za obrambo indijskega parlamenta, da Kitajci že nekaj časa spel z vsemi silami utrjujejo položaje na meji z Indijo. Pripeljali so stroje za gradnjo novih cest, letališč in drugih objektov, ki naj okrepijo njihovo pozicijo. V Indiji bodo sprito tega po izjavi obrambnega mi- nistra pospešeno izdelovali lahke orožje in opremo.

PARIZ. — V francoski prestolnici izjavljajo, da namerava predsednik de Gaulle spomladi prihodnje- ga leta obiskati Mehiko in verjetno tudi nekatere druge države Latinske Amerike. V okviru tega polo- vanja bi moral de Gaulle obiskati tudi novega ame- riškega predsednika Johnsona, vendar je mnenja, da je zdaj na vrsti ameriški predsednik, ki naj pride v Pariz.

V celovski „Galeriji 61“:

Slovenec Jože Horvat-Jaki

in skupna razstava petih koroških umetnikov

Kakor smo v našem listu kratko poročali že v zadnji številki sta bili prejšnji četrtek v celovski „Galeriji 61“ odprti dve razstavi: celjski umetnik Jože Horvat-Jaki razstavlja svoje grafike in keramike, druga razstava, kakršno prireja galerija vsako leto ob praznikih, pa predstavlja tokrat pet mladih koroških umetnikov, to so Giselbert Hoke, Ilse Mayr, naš rojak iz Štebna Valentin Oman, Sepp Schmölder in Egon Wucherer. Ob otvoritvi so bili navzoči poleg sodelujočih umetnikov tudi vodja kulturnega referata deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan, velikovski okrajni glavar dr. Wagner, predsednik koroškega umetniškega društva ter drugi zastopniki kulturnega in javnega življenja Koroške; prav tako pa sta se otvoritve udeležila tudi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Pirkovič ter ravnatelj ljubljanske Moderne galerije profesor Kržišnik.

Jakijeva razstava, ki je zvrščena v dveh prostorih in v predsobi, obsega 31 grafik, risbe in jedkanice, ter nekaj značilnih primerkov njegove keramike. Umetnik prese- neča s svojstveno tehniko, pri kateri vzbuja splošno priznanje njena filigranost. Navidezno gre pri skoraj vseh njegovih umetni- nah za upodabljanje živalskega sveta, to- da le navidezno, kajti v skrivenčenih figurah in često obupno spačenih obrazih vedno spet prepoznamo — človeka, nemega v trpljenju, zasledovanega, preplašenega in trpečega, ki je postal plen zunanjih strahot,

kim navdušenim pritrjevanjem, zakaj vse, kar vidi in sluti, se zlija zanj v en sam mo- gočen lok življenja.

Jože Horvat-Jaki je razmeroma mlad (ro- jen leta 1930 v Murski Soboti) in kot umet- nik avtodidakt-samouk, toda njegova umet- nost vzbuja veliko pozornost doma in ši- rom po svetu. Razstavljal je že v številnih državah, od Italije in Švice mimo Francije in Anglije do Amerike. Tudi sedanja raz- stava v Celovcu, čeprav obsega le majhen izbor, je deležna splošnega priznanja in se uspešno uvršča v bogati okvir, s katerim je „Galerija 61“ v zadnjih dveh letih predsta- vila slovensko sodobno umetnost.

Skupna razstava petih koroških umetni- kov zaključuje letošnji program galerije in nam ob koncu leta še enkrat predstavlja skupino domačih ustvarjalcev, ki smo jih spoznali že na posameznih razstavah. Gi- selbert Hoke je tokrat zastopan z gvaši in slikami na steklu, Ilse Mayr spet vzbuja po- zornost s svojimi batiki in Sepp Schmölder z okraski iz zlata in srebra, Egon Wucherer razstavlja barvne lesoreze in mladi sloven- ski koroški umetnik Valentin Oman (o njem smo obširno poročali ob njegovi lastni raz- stavi — op. ured.) se predstavlja z gvaši ter oljnimi slikami.



Zveza slovenskih organizacij

in v njo vključene

Zveza slovenskih zadrug
Slovenska prosvetna zveza
Zveza slovenskih žena
Slovenska kmečka zveza
Zveza slovenske mladine
Slovensko šolsko društvo
Zveza koroških partizanov
Slovensko planinsko društvo
Zveza slovenskih izseljencev
Slovenska fizikultura zveza

želijo vsem članicam in članom, so-
mišljenikom in soizdelnikom ter pri-
jateljem

zadovoljne praznike in obilo
uspehov v novem letu!

Častno priznanje

za mladega umetnika Omana

Celovski magistrat je za umetniško opremo nove mrliske veže na mest- nem pokopališču razpisal med koro- škimi umetniki natečaj, katerega se je udeležil tudi Valentin Oman. Prej- šnji teden je posebna žirija objavila svoj sklep, po katerem je bila Omanu priznana prva nagrada za fresko na pročelni steni, medtem ko je naro- čilo za umetniško opremo okna dobil Giselbert Hoke. V razgovoru z Oma- nom smo zvedeli, da bo poleg tega delal tudi fresko za neki vojaški spo- menik, dunajski inštitut za pospeševa- nje upodabljačije umetnosti pa mu je podelil štipendijo za leto 1964.

Za mladega umetnika je to vsaka- kor lepo priznanje, h kateremu mu is- kreno čestitamo z najlepšimi željami za bodočnost.

pa tudi notranjih groz, pračloveka, ki si je nadel tesno oblačilo civiliziranca, pa se v njem obupno zvija in muči, ker ga pač utesnjuje in mu ne daje odrešujočega ob- čutka varnosti. Kakršen se nam predstavlja — piše prof. Kržišnik v razstavnem katalo- gu — je Jaki vizionar: zavesno in podza- vesno, sanje in resnico, obstoj in mineva- nje, preteklost in prihodnost, zajema z ena-

KULTURNE DROBTINE

● V ljubljanski Operi je bila prejšnji teden premiera Beethovnevega „Fidelia“, ki se je razvila v velik uspeh slovenske glasbeno-gledališke umetnosti. Pod vodstvom režiserja Hinka Leskoviča in dirigenta Cirila Cvetka so v glavnih vlogah nastopili Vanda Gerlovič (Leonora), Rudolf Franci (Florestan), Ladko Korošec (Rocco), Samo Smerkolj (guverner), Nada Vidmarjeva (Marcelina) in Zdravko Kovač (don Fernando); v ostalih vlogah pa so se Drago Čuden, Ljubo Kolal in Tone Prus prav tako harmonično vključili v celoto ansambla. Zbor pod vod- stvom Jožeta Hanca je tudi tokrat presenetil s svojo zna- no in splošno priznano kvaliteto.

● V Jugoslaviji so začeli pred tremi leti ustanovljati po osnovnih šolah klube mladih filmskih delavcev, ki so razvili zelo živahno dejavnost, saj so doslej posneli že okrog 150 filmov. Mnogi izmed teh klubov so prešli tudi razne nagrade ne le v domovini, marveč tudi na mednarodnih festivalih. Zelo priznan je na primer klub na Reki, ki je na lanskeletnem I. mednarodnem festivalu mladih filmskih umetnikov v Benetkah prejel prvo na- gradbo. Trenutno se razne organizacije prizadevajo, da bi ustvarile posebno zvezo mladih filmskih ustvarjalcev, ki bi njihovo delo vodila in usmerjala.

● Za salzburske slavnostne igre 1964 je bil spored že določen. Poleg večjega števila opernih uprizoritev obsega tudi oba dela Goethejevega „Fausta“ ter tradicionalnega „Slehnika“, medtem ko bo v okviru Shakspeareovega leta dunajski Burgtheater gostoval s eno izmed komedij tega avtorja. Na sporedu pa bodo tudi orkestrski kon- certi, baletne predstave, pevski večeri, serenade ter komorni in solistični koncerti.

● Na graški univerzi sta pred nedavnim predavala dva profesorja ljubljanske univerze. Rektor prof. dr. Mak- so Snuderl je na pravni in državoslovni fakulteti govoril o jugoslovanskem federalizmu, prof. dr. Jože Gorličar pa na povabilo inštituta za sociologijo o empirični socio- logiji v Jugoslaviji. Ob tej priložnosti je bila z obeh strani poudarjena koristnost takih medsebojnih izmenjav predavateljev.

● Te dni gostuje v Mehiki baletni ansambel moskov- skega Velikega teatra, ki je svojo prvo predstavo prire- dil v mehiški prestolnici. Pred obiskom v Mehiki pa je bila slavna baletna skupina na turneji po Združenih dr- žavah Amerike, kjer je bila deležna navdušenega spre- jema v številnih mestih.

● Pariz bo do leta 1965 dobil štiri nove univerze, ki bodo razbremenile tamkajšnja Sorbono, na kateri je tre- nutno vpisanih okoli 100.000 študentov in je torej študij postal že skoraj nemogoč zaradi pomanjkanja prostora. Prav tako pa se bo za 200 novih ustanov povečalo tudi število srednjih šol.

● Na Dunaju je prosvetni minister dr. Drimmel pred dnevi podelil letošnje državne nagrade enajstim umet- nikom s področij literature, glasbe in upodabljačije umetnosti. Veliko državno nagrado je med drugimi pre- jel znani koroški slikar prof. Arnold Clementschitsch, med dobitniki drugih nagrad in štipendij pa sta tudi ko- roška pisateljca Humbert Fink in Jeannie Ebner.

● Letos so v Sovjetski zvezi posneli 94 umetniških filmov, za prihodnje leto pa jih imajo predvidenih 112, medtem ko jih razvojni načrt za leto 1965 določa okrog 140.

MIRKO KOSMINA

Slovenska narodna skupnost v Italiji je utr- pela veliko izgubo: nepričakovano je umrl, star komaj 59 let, Mirko Kosmina, eden izmed tistih narodnih delavcev, ki so več de- setletij vodilno delali in se borili za pravice in enakopravnost slovenske narodne manjšine na Tržaškem in sploh v Italiji.

Ime Mirka Kosmine je neločljivo poveza- no z novjšim obdobjem zgodovine sloven- skega narodnega gibanja v Italiji. Že v svo- ji mladosti je spoznal socialne krivice in raz- narodovalne metode fašistov, zato se je vklju- čil najprej v napredne mladinske organizacije in med prvimi našel pot aktivnega upora in borbe proti fašizmu in nacizmu; do leta 1944, ko je bil aretiran in odveden v zloglasno ta- borišče Buchenwald, je bil eden izmed ne- ustrašnih voditeljev protifašističnega pokreta v Trstu. Po vojni se je spet vrnil v Trst, kjer je opravljal vodilne funkcije v takratni Osvo- bodilni fronti in drugih naprednih organiza- cijah, bil je nekaj časa tajnik tržaške Kmeč- ke zveze, leta 1958 je postal ravnatelj Zalo- ništvu tržaškega tiska in do letošnjega polet- ja je kot tajnik Slovenske kulturno-gospodar- ske zveze vodilno deloval v osrednji organiza- ciji Slovencev.

Na vseh mestih, ki jih je zavzemal, je bil Mirko Kosmina vedno cel mož. Njegovo de- lovanje je vodila neomajna zvestoba napred- ni miselnosti ter globoko zakoreninjena zavest o pripadnosti k slovenskemu narodu. Sloven- ci v Trstu in sploh v Italiji so se od svojega požrtvovalnega sodelavca poslovili z zavestjo, da bo njegovo delo obranilo med njimi stalen, hvalečen spomin.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je svoje sožalje izrazila z brzojavko, v kateri je rečeno: Ob težki izgubi, ki vas je priza- dela z nenadno smrtjo tovariša Mirka Kos- mine, vam izražamo naše globoko sožalje.

Univ. prof. dr. France Bezlaj:

Kritične pripombe

k avstrijskemu delu o koroških krajevnih imenih

Imena so včasih zelo trdi orehi. Pri etimologijah se vedno držimo na- čela, da je najbolj sprejemljiva za- dovoljiva razlaga iz bližnjih, izpriča- nih in znanih jezikovnih plasti in še- le kadar odpovedo vsa druga anali- tična sredstva, se smemo zateči k sta- rejšim, neznanim sferam. Važne niso samo glasoslovne kombinacije, am- pak tudi sufiksna sestava imen. Po- večini so slovanska imena na -i- ti tvorjena iz antroponomimov in samo tam, kjer so bila dolgo produktivna in so izredno frekventna, najdemo vmes tudi drugačne izvedenke. Na slovenskem ozemlju jih je malo in so jih kmalu izpodrinili drugi imenski tipi. Zaradi sufiksne izvedbe ne mo- remo tudi v adjektivnem imenu *Gros- uplje*, genitiv z *Grosupljega* iskati kaj drugega kakor antroponimične osnove. Po Kranzmayerju naj bi bilo ime iz langobardskega **grass(ab)- lauffia* »wilde Bachschnelle«. Ne gle- de na to, da pri *Grosupljem* ni teren- skih pogojev za takšno ime, je za slovensko regularno, da se epente- tični -l- za p, b, m, v pojavlja v iz- vedenkah s posesivnim formantom -je-, nikoli pa ne v kolektivnih izve- denkah tipa *Dobje*. To je svoj čas prežlzel že Ramovš, ki je kmalu po ustanovitvi slovenske univerze obja-

vil razlago tega imena iz suponorane- ga pridevnika **gresup* »močviren«. Pred Ramovšem je veljalo ime za hibridno sestavljenko iz nemškega *gross* »velik« in slovenskega *Uplje*. V osnovi je nedvomno antropomim, občuten tako v času slovenske kolo- nizacije, saj so toponima iz substrat- nih antroponomimov prešla v slovenšči- no kot celota s starimi sufiksi vred. Če nemško štajersko ime *Grasslupp* ni samo navidezno podobno našemu imenu, je vendar treba pri obeh ra- čunati z vrsto fonetičnih iregular- nosti, zaradi katerih je vsaka rekon- strukcija zelo tvegana in niti pribli-žno ne moremo določiti, kateri jezi- kovni plasti naj bi pripadal antro- ponim v osnovi.

Prav tako težko je verjeti tudi v langobardski poreklo slovenskega rečnega imena, krajevnega in pokra- jinskega imena *Vipava*, ki mu v zgornji Ziljski dolini odgovarja po- tok *die Wippa*, 1261 zapisano *Wip- pov*. Po Kranzmayerju je v osnovi langobardski apelativ *wiffe* »Grenz- zeichen«. Ime *Vipava* se zdi staro- daven hidronim. Slovenske dublete *Vipava* poleg *Ipava* kažejo na to, da je bil začetni v- protetičen in mora- mo že zaradi tega izhajati iz začet-

5 nega *(v)yp-, morda celo iz še starej- šega *vyp- (glej Liebewehr, *BzN* II 284). Če bi hoteli sprejeti za *Vipava* germansko etimologijo, bi se vsaj jaz raje odločil za Baričevo (*Lingvistič- ne študije*, 1954, 78) in Keleminovo rekonstrukcijo (ČZN XXVII, 121) iz **up-abwa*, ki ima samo to slabost, da je v germanščini izpričano samo *apa*, litavsko *upe* »Fluss, Bach« pa najdemo v imenih na tržaškem in re- tijskem teritoriju. V alpski hidrono- miji srečujemo imena *Upi*, *Uppie*, *Upiabachl*, *Upital* (H. Krahe, *Glotta* XX 192). Kakor pri hidronimih *Nev- lja*, *Nevljica* na ozemlju južnih Slo- vanov, ne moremo tudi pri imenih *Vipava* z gotovostjo sklepati, ali so jih Slovani prinesli s seboj s severa, ali pa so avtohtoni relikvi poldrugo tisočletje stavežnih migracij.

Pri imenih tipa *Kosliče*, *Goslina ves* itd. si ne upam reči nič druge- ga, kakor da so se na koroškem bi- lingvističnem ozemlju slovenska in nemška imena stalno prilikovala med seboj in nezveneči današnji -k- ali -s- in zveneči -g- ali -z- niso večkrat nič drugega, kakor samo medseboj- na naslonitev slovenskega in nemške- ga imena. Samo skrbna in vsestran- ska slovenistična preiskava vseh teh imen in njihovih verzij bi morda še mogla ugotoviti naravo izhodnega konzonanta. Po vojni je bilo z av- strijske strani uradno preprečeno, da bi izvežbani slovenski dialektologi raziskali na Koroškem vso tako spor-

no problematiko. Po slovanskem su- fiksni in po današnjih nemških razli- čnih -s/-š- je več kot nevarno skle- pati pri teh imenih na predslavski antropomim germanskega porekla.

Niti ena izmed Kranzmayerjevih starogermanskih etimologij ne vzdrži kritike in ne more služiti za izhodni- ške stratigrafski hipotezi, da Bavarci ni- so bili prvi germanski naseljenci na Koroškem.

Tudi avarski imenski substrat na Koroškem je več kakor problemati- čen. Čeprav se *Vobre* imenujejo že v 11. stoletju *Huneburg*, ni nujno, da bi bila osnova etnikom *obrin* »Awa- re«. Slovenska apelativa *oberc*, *aberc* »oteklina po piku, mehur na koži« poleg poljskega glagola *obrzmić* »oteci« kaže, da je v praslovanski eksistiral še neka homonimna osno- va, ki jo podrobno razbira V. Ma- chek v *Slaviji* XX 214 in bi mogla biti metaforično rabljena tudi v ono- mastiki. Na Štajerskem je pri Vitanju *Oberč*. Koroško *Obrje*, nemško *Ab- riach* in to mora biti nekaj popol- noma drugega. Kranzmayer oprede- ljuje imena samo po zvočni podobno- sti, brez natančnih analiz.

O *Kosezih* so že toliko pisali naši zgodovinarji in jezikoslovci, da bi Kranzmayer vendar lahko upošteval vsaj nekatere, razen že davno zavr- njenega Lessiaka. Poleg avarske bi

imel na razpolago tudi germansko in tršaško teorijo o poreklu te besede, ki je več desetletij vznemirjala vse naše vodilne jezikoslovce.

Navedeni primeri nam pokažejo, da Kranzmayerjevo dokazilno imen- sko gradivo ni vsestransko premišlje- no in zanesljivo. Čeprav je od prvih začetkov dela do izdaje zadnje knji- ge preteklo 30 let, kaže vendar sle- dove naglice, zadovoljuje se z eno- stranskimi informacijami, ne razisku- je problemov v globino in širino in dokazuje stvari, pri katerih bi se iz- kušen jezikoslovec zavedal, da jih ni mogoče dokazati. Dodačim razisko- valcem ni olajšal dela. Vsako njego- vo etimologijo bo treba posebej pre- veriti, celo tam, kjer se na prvi po- gled zdijo njegove domislice dobre in uporabne. Kakor v glavnem vsa predvojna nemška lingvistična šola tudi Kranzmayer sploh ne prizna predindoevropske udeležbe pri kolo- nizaciji južne Evrope. Osnova **teyr-* »gora« je zanj isto kakor *tauros* »bik« itd. Vendar so to vprašanja, ki me kot slavista neposredno ne pri- zadenejo. Da pa bi bilo vsako *Tur-* je na slovenskih tleh iz te predsla- vanske osnove, tega seveda ne bo sla- vist nikoli priznal, saj je *Tur* po- gosten staroslovanski antropomim. O celotni njegovi predslavski imen- ski stratigrafiji Koroške lahko izja- vimo, da je površna, metodično po- manjkljiva in deloma celo fanta- stična. (Nadaljevanje prihodnjič)

Prazniška voščila

Zelimo, da so želje za prijeten božič in voščila za srečno novo leto odkritosrčna. Naj se v dneh ob praznikih miru in lepega sožitja v družini, soseski, na vasi, v deželi in med vsemi narodi pogloblja misel skupnega cilja vseh ljudi na svetu, ki je dragocena dobrina vseh — mir.

Temu plemenitemu cilju v malem in velikem služi tudi dober tisk, časopis in knjiga. Za ta smoter se prizadeva tudi »Slovenski vestnik«, ki se je v dobi skoraj 18-letnega izhajanja zasedal v družinah naše besede od Zile do Podjune, je zaželen kot dobrodošel vsakotedenski gost z vestmi in novicami iz najrazličnejših področij dogajanj v svetu in domačih krajih. List združuje v smiselnem sorodstvu posamezne naše družinske celice v močno narodno družino in občestvo trdnega in značajnega ljudstva. List bodri in drami, je glasnik in klicar za našo narodno, jezikovno, in socialno enakopravnost in skuša hkrati gojiti dobro v značaju našega ljudstva in izločevati slabo.

List more svojo nalogo izpolnjevati bolj, uspešno, če ima vrsto sotrudnikov in dopisnikov iz vseh krajev naše zemlje. Onim požrtvovalnim ljudem, našim dopisnikom in sotrudnikom, ki se te svoje dolžnosti do našega skupnega prizadevanja zavedajo tudi na ta način, združujemo s srčnimi voščili za božič in novo leto iskreno zahvalo za hvalevredno in hvaležno sodelovanje in s prošnjo za nadaljnjo zvestobo. Hkrati pa jih stavimo za zgled drugim, da jih posnemajo in se uvrstijo med sotrudnike in dopisnike, da bo list pester, še bolj naš in življenjski. Poročila iz vseh krajev izpolnjujejo med drugimi tudi nalogo, da bolj spoznamo naše kraje in ljudi, našo domovino, prirodno in kulturno bogastvo vsega, kar imamo, s čemer se slovensko ljudstvo lahko uvršča med velike narode. Pravo spoznanje more krepiti v vsakem posamezniku pravi ponos pripadnosti, pravilno socialno pojmovanje in tudi spoštovanje do tujega, kar vse skupaj krepí mir.

Na pragu novega leta vabimo k temu sodelovanju v našem tisku vse, naše kmete, delavce, mladino in izobražence!

Občni zbor Hranilnice in posojilnice

Bilčovs. — Lepo število zadrušnikov se je v nedeljo 17. decembra zbralo na občnem zboru Hranilnice in posojilnice v prostorih gostilne pri Miklavžu. Predsednik upravnega odbora Miha Kulnik je z jedrnatimi pozdravnimi besedami otvoril občni zbor, na katerem sta bila navzoča tudi zastopnika Zveze slovenskih zadrug poselovodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter in revizor dipl. trg. Andrej Milonik. Številna udeležba na občnem zboru je jasno izpričala, da med naše ljudstvo vedno bolj in bolj prodira zadruga zavest, ki jo tako nujno narekuje današnji gospodarski razvoj v svetu.

Iz poročila poslovođe kreditnega oddelka Janeza Reichmanna je bilo razvidno, da je naša Hranilnica in posojilnica v minulem poslovnem letu, kar tiče vlog in posojil, dosegla razveseljiv napredek. Mnogim, ki so potrebovali posojila, se je moglo ustreči. Kljub temu pa je treba smisel za medsebojno pomoč še bolj poglobiti med našimi ljudmi. Najbolj enostavno je naganje odvišnega denarja v domači hranilnici in če tudi le za kratko dobo. Naložen denar se v potrebi lahko dvigne dnevno brez kakršnih koli nevšečnih formalnosti. Zato kličemo vse, ki še stojijo ob strani, da se oklenejo naše domače zadruge, ki jim nudi tudi vsek dan možnost za nabavo kmetijskih potrebščin.

V zadnjih dneh je Zveza slovenskih zadrug izvedla pri naši zadruzi revizijo. Revizijsko poročilo je prebral in podrobno razložil zvezin poselovodeči podpredsednik. Iz poročila so navzoči zadrušniki lahko spoznali, da je tudi blagovni promet pod vodstvom poslovođe Jožefa Boštijančiča dobro napredoval in kaže, da se bo tudi v bodoče lepo in zadovoljivo razvijal.

Predsednik nadzornega odbora Gašpar Ogris-Martič je po večkratnih pregledih poslovanja zadruge ugotovil, da ne more navesti nikakršnih večjih nedostatkov, gotove malenkosti pa se bodo odpravile.

Občni zbor je vsa poročila sprejel na znanje z odobravanjem.

Nadalje je občni zbor izglasoval razrešnico nadzornemu odboru. Pri volitvah novega nadzornega odbora je bil z malo spremembo spet izvoljen dosednji odbor.

V živahni razpravi o zadevah zadruge so zadrušniki obravnavali razna vprašanja. V prvi vrsti so razgovarjali o postavitvi bencinske črpalke na zadrugnem zemljišču, za katero se prizadevajo že tri leta. Prostor gradnje so pregledovale razne komisije in zadnja je

prišla celo od ministrstva na Dunaju. Pod gotovimi gradbeno-tehničnimi pogoji se je končno doseglo dovoljenje za postavitev črpalke, gradbeno dovoljenje pa bo treba izposlovati od deželne vlade v Celovcu. Razpravljali so tudi o preureditvi pisarniških prostorov, ki so doslej v zelo skromnih okoliščinah, kar se bo tudi skušalo uresničiti v doglednem času.

Predsednik upravnega odbora je po izčrpanem dnevnem redu zaključil uspešni občni zbor in izrekel zahvalo vsem sodelujočim.

V a b i l o

Ob 30-letnici obstoja slovenskega pevskega zbora v Pliberku in okolici bo v nedeljo, dne 29. 12. 1963 ob 15. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku

PEVSKI KONCERT

na katerem bodo sodelovali združeni moški pevski zbori iz Pliberka-okolice, Zelenke Kaple, St. Vida v Podjuni in Škocijana.

Prijatelji pesmi in petja vabljeni od blizu in daleč!

Slovenska prosvetna zveza

V a b i l o

na koncerte »Godbeno-pevske skupine Pavle Kernjak«
na Stefanovo, 26. 12. 1963 ob 11.30 uri v kinodvorani
v Zelenki Kapli [na povabilo SPD »Zarja«]
Istega dne ob 19.30 uri v Globasnici v prostorih
gostilne pri Greinerju
na Silvestrovo, 31. 12. 1963, ob 19.30 uri na Reki
pri St. Jakobu v Rožu v gostilni pri Antoniču, po
koncertu ples
v nedeljo, 5. 1. 1964, ob 15. uri v St. Janžu v
Rožu pri Tišlarju

KOLENDAR

Sobota, 21. december: Tomaž
Nedelja, 22. december: Demetrij
Ponedeljek, 23. december: Viktorija
Torek, 24. december: Adam in Eva
Sreda, 25. december: Božič
Četrtek, 26. december: Štefan
Petek, 27. december: Janez

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Pelek, Velikovec.
Uredništvo in uprava: Celovc - Klagenfurt, Gasometer-
gasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, od-
govorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založniška in
tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Do-
pisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2,
Postfach 124.

Deželni poslanec Kazianka umrl

V 67. letu starosti je nepričakovano umrl deželni poslanec Janez Kazianka, znana osebnost tudi med koroškimi Slovenci, ker pogosto je pogumno postavil svojo besedo za njihove pravice. Bil je mož na svojem mestu, ki je vedno z ognjevitostjo besedo zastopal življenjske koristi ponižanih in razžaljenih, borec za pravice človeka na družbenem in gospodarskem področju. Iz bednih razmer, iz kakršnih je izšel in se prebijal kot delavec v tovarni v Borovljah, je spoznal težnje in potrebe proletariata in se ves posvetil prizadevanju zaboljšanje življenjske ravni delovnega človeka, malega kmeta, delavca in nameščenca.

Prav ob zadnjem zasedanju deželnega zbora 18. t. m. je sprejel predsednik deželnega zbora Tillian vest o smrti Kazianke. Poslanci so se dvignili s sedežev in predsednik je spregovoril: »Ravno zdaj sem sem sprejel vest, da je poslanec Janez Kazianka umrl. Komunistični poslanec je 14 let pripadal koroškemu deželnemu zboru. Kot pravi Korošec in zastopnik jezikovno mešanega ozemlja je vedno odkrito in živahno zastopal svoje ideje.«

Kot njegov naslednik v deželnem zboru bo po vršnem redu kandidatne liste Hans Kall, deželni sekretar komunistične stranke.

Občni zbor Združenja staršev NA SLOVENSKI GIMNAZIJI V CELOVCU

V soboto je bil občni zbor Združenja staršev, katerega se je udeležilo izredno veliko število mater in očetov, ki imajo svoje otroke na slovenski gimnaziji v Celovcu. Vsi so pozorno sledili razpravam dnevnega reda ter s svojimi pripombami in nasveti sodelovali na zborovanju. Društvo zbira tudi sredstva za šolske potrebščine in gmojno podporo za dijake, ki izhajajo iz gospodarsko šibkih družin.

Ponovno je občni zbor v resoluciji na prosvetno ministrstvo opozoril na neugodnosti stalnega popoldanskega pouka in zahteval čimprejšnjo uresničitev postavitve nujno potrebnih lastnih prostorov za slovensko gimnazijo v Celovcu.

Za predsednika Združenja staršev je bil spet izvoljen dipl. trg. Janko Urank.

Vesele praznike in srečno novo leto 1964, polno delovnih uspehov, želijo svojim odbornikom, članom in prijateljem



Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

in v njej združene

- Podporno društvo proti požarnim škodam v Selah
- Hranilnice in posojilnice
- Kmečke gospodarske zadruge
- Južnokoroška gospodarska zadruga
- Živinorejske zadruge
- Južnokoroška semenarska zadruga



Ledeno cvetje

Nekega zimskega dne, ko se je zjutraj Tomek prebudil in se ozrl proti oknu, da bi videl, če je že dan, je zagledal na okenskih steklih vse polno belega cvetja raznih oblik. Hitro je vstal in ker je imel oči na koncu prstov, je polipal rože. Toda takoj je umaknil roko. Rože so bile zelo mrzle in ledene. Poiskal je babico in ji rekel:

„Babica, ali si videla, kakšne rože so danes na oknih. Le kako so se naredile in kako mrzle so. Le pojdi jih potipat.“

Babica se je nad Tomekovim vprašanjem malo nasmehnila in rekla:

„Če boš priden, Tomek, in me ne boš danes preveč nadlegoval, se bom do večera gotovo spomnila zgodbe, ki mi jo je nekoč o teh ledenih rožah pripovedovala moja stara mati.“

Po tej babičini obljubi je Tomek nestrpno pričakoval večera in je skušal biti čimbolj priden, kajti babica je znala pripovedovati čudovite pravljice, celo lepše so bile kakor tiste s slikami v knjigi.

Zimski popoldan se je hitro prevesil v večer. Babica je potegnila stolček bliže peči. Tomek je hitro rekel: „No zdaj pa le začni.“ In babica je povedala naslednjo zgodbo:

„V davnih časih, pred mnogimi leti, ko je bila moja babica še majhna punčka, so bile tudi v teh krajih vedno hude zime z obilo snega. To je bilo zaradi tega, ker takrat dedek Mraz še ni bil dedek, ampak je bil še mlad in močan mladenič, ki je vsako zimo prihajal s severa in obiskoval vse

kraje daleč na jugu. Povsod je nanesele snega in ledu. In kakor se čudno sliši, se je takrat Mraz zagledal v lepo deklico, ki je živela v teh južnih krajih. Všeč so mu bili njeni črni lasje in vedno rdeča lica. Takih na severu ni videl. Hotel je to dekle pridobiti, da bi odšla z njim v severne kraje, kjer je bil doma, kajti na jug je lahko prihajal le pozimi, in še to le za kratek čas. Toda ni vedel, kako bi se deklici približal. Videl je druge mladeniče, da so dekletom prinašali rože. Mislil je, da bo še sam tako naredil. Ponoči se je tiho prikradel na vrt, da bi natrgal rož. Toda glej! Čim se je pojavil na vrtu, so rože otrpnile, povsile cvetlove in zgubile vsak vonj. Mraz je kljub temu utrgal dva velika lepa cvetova. Toda čim se ju je dotaknil, sta se spremenila v dve ledeni sveči. Še in še je poskušal, toda vedno brez uspeha. Mraz zaradi tega ni obupal. Zvečer, ko je sonce zašlo, se je tiho približal hiši, kjer je živela deklica, in si rekel: „Če ji rož ne morem prinesiti, jih bom pa narisal.“ V vsako steklo od okna je posebej dahnil, in glej, že so pod njegovim dahom nastajale lepe bele rože najrazličnejših oblik, vsaka drugačna od druge, da noben vrtnar ne bi vzgojil takih. Mraz je bil zadovoljen s svojim delom in si je mislil: „Takih rož ne more noben drug mladenič prinesiti dekletu. Gotovo ji bodo nad vse všeč.“

Ko se je deklica zjutraj zbudila, se je začudila in razveselila nenavadno okrašenih oken. Toda ko se je dotaknila čudne-

ga cvetja, je začutila, da so rože ledene. Zazeblo jo je ob teh ledenih rožah in je rekla: „Joj, kakšen mraz, kakšen mraz.“ Tako je Mraz večer za večerom oblegal hišo in risal ledene rože na vsa okna. Vsak dan popoldne pa je sonce na veliko Mrazovo jezo vsaj za nekaj ur pokvarilo njegove rože, ki so se pod njegovimi toplimi žarki raztopile. Deklica pa je vsak dan željno čakala, da se dvigne sonce tako visoko, da se bodo ledene rože na njenih oknih raztopile in da se bo ogrela ob njegovih žarkih. Toda to je bilo le kratkotrajno. Zvečer, ko je sonce zašlo, je Mraz spet nemoteno zavladal in risal na okna vse večje in lepše cvetje — prepričan, da bo s tako vztrajnostjo pridobil dekle.

Bolj ko je Mraz vneto risal ledeno cvetje, bolj je dekle vzdihovalo za soncem. Njena prej rdeča lica so začela bledeti, dokler ni nekega dne pobegnila pred Mrazom daleč na jug, kamor Mraz ni mogel za njo. Njegove ledene rože niso mogle ogreti njenega srca.

Ko je Mraz nekega večera, ko je spet prišel, da bi risal ledene rože na okna in občudoval svojo izvoljenko, videl, da je hiša prazna, je uvidel da je dekle pobegnila pred njim. Užaljen se je umaknil daleč na sever in sklenil, da ne bo v te kraje nikdar več prišel. Šele ko je minila dolga vrsta let, se je nekoliko potolažil in pozabil na užaljenost in tako se zgodi, da obišče tudi naše kraje, ki ga spominjajo na lepo deklico, ki je bila vnela njegovo ledeno srce. Takrat pripelje s seboj sneg in led in nariše na vsa okna polno cvetja, s katerim je nekoč hotel pridobiti dekle.“

Tako je babica zaključila zgodbo: „In tiste ledene rože si danes zjutraj videl.“

NOVOLETNO VOŠČ LO



Očka in mamica, čujta voščilo, ko z jutrom se novo je leto začelo in staro se v noči je poslovilo!

Naj vama bo, kar je mogoče, veselo. Kot sam praznik novoletni naj bi vama bili vsi dnevi prijetni, naj bi vama sreče dali obilo.

Naj bi vsi v hiši zdravi ostali in se pristrčno radi imeli. Naj bi ob letu se radostno zbrali in si spet novo srečno leto želeli!

Štiri želje



Boštjan se je sankal po zasneženem hribu in se drsal po zamrznjenem ribniku. Ves rdeč je pritekel domov in dejal očetu:

— Očka, zima je najlepši letni čas! Želim, da bi bila vedno zima!

— Zapiši to željo na moj koledar! — mu je dejal oče.

Prišla je pomlad. Boštjan je veselo dirjal za metulji po travniku in nabiral cvetje. Ko je pritekel domov, je dejal:

— Očka, pomlad je najlepši letni čas! Želim, da bi bila vedno pomlad!

Oče je spet rekel Boštjanu, naj to željo napiše na koledar.

Prišlo je poletje. Boštjan je šel na počitnice. Ves dan se je igral in kopal, zvečer pa je dejal očetu:

— Očka, poletje je najlepši letni čas! Želim, da poletje nikoli ne bi minilo!

Tudi to željo je zapisal v koledar.

Prišla je jesen. Na vrtu so obirali sadje — rdeča jabolka in rumene bruske. Boštjan je bil navdušen in je dejal očetu:

— Očka, jesen je najlepši letni čas!

Tedaj je vzel oče v roko koledar in pokazal sinu, da je isto govoril tudi o zimi, pomladi in poletju.

Škrat Dolgobrad

Pod Lučinami je soteska Rajnik. V tej rebri stoji ogromna, živa skala, ki je votla, okrog nje pa je več izvirkov, ki jih domačini imenujejo »kadi« ...

V votli skali je nekoč prebival gozdni škrat, ki je varoval zaklad: polno kad zlata. Bila je mesečna noč. Na nebu je plavala luna kot velikanski zlatnik. Takrat se je iz hoste vračal star drvar v Lučine. Šel je skozi Rajnik in pred skalo zagledal škrate. Drvar se je škrateljna ustrašil, vendar ga je ogovoril:

»Kaj pa ti tukaj posedaš in v luno gledaš?«

»Zaklad varujem,« se je odrezal škrat.

Drvar je mimogrede poškilil v votlino, kjer je zares zagledal polno kad zlatnikov.

»Ojoj, gozdni škrat, ti si pa zares bogat!« je vzklisknil drvar in si pomel oči, kajti bleščava zlata bi ga skoraj oslepila. »Ti si bogat,« je ponovil, »jaz sem pa takšen siromak,

da v žepih nimam drugega ko zrak. Daj mi prgišče zlatnikov, ljubi škrat, da mi na stara leta ne bo treba hoditi v les sekati!«

Škrat pa se je zasmejal: »Dobil boš zvrhan klobuk zlatnikov, če boš jutri opolnoči prišel k tej skali ter uganil, kako mi je ime.«

Drvar je šel domov in živi duši ni povedal, koga je srečal in kaj je videl. Vso dolgo noč ni zatisnil očesa. Naslednje jutro pa je zgodaj vstal, zadel na ramo drevnjočo in odšel v hosto podirati drevesa.

Ko pa se je zmračilo, je drvar popustil delo in odšel proti domu. V Rajniku se je potajil za sosednjo skalo, kjer je gozdni škrat varoval zlati zaklad. Kmalu je zagledal pred škratelejnovo pečino ogenj. Gozdni škrat je namreč zažgal suhljad, plesal pred votlino okrog ognja in pel:

»Oj drvar pa le ne ve, da Dolgobrad mi je ime ...«

Tako je prepeval in skakal, dokler ni v dolini odbila polnočna ura. Takrat je škrat utihnil ko grob, pogasil ogenj in se umaknil v votlino.

K njemu je iz skrivališča prišel stari drvar. Brž ko ga je škrat zagledal, ga je vprašal: »Ali že več, kako mi je ime?«

»Vem,« se je zasmejal drvar. »Škrat Dolgobrad!«

Škrat Dolgobrad pa se je udaril po čelu, da je kar zazvonilo, in zatarnal: »Sam sem kriv, da si zvedel za moje ime. Ker sem bil že takšen prismuk, da sem svoje ime izblebetal, pa si napolni klobuk z zlatniki!«

Komaj je stari drvar nagrabil v klobuk zlatnike in odšel iz votline, se je kad z zlatniki pogreznila v zemljo, škrat Dolgobrad pa je izginil, da ga nikoli več ni videla živa duša.

Iz jame, kamor se je pogreznila kad z zlatniki, pa dandanašnji izvira živa voda.

Nagradna križanka za otroke

Tudi na vas mlade ugankarje smo mislili in vam pripravili ob praznikih križanko, ob kateri vam želimo mnogo zabave. Namenjena je prav vam, zato tudi ni pretežka in smo prepričani, da jo boste uspešno in pravilno rešili. Saj ste že večkrat pokazali, da »trdi orehi« niso tako trdi, da jih ne bi strli; samo malo potrpljenja je treba in seveda tudi malo znanja. Tega pa vam prav gotovo ne manjka, kajti slišali smo, da se v šoli pridno učite.

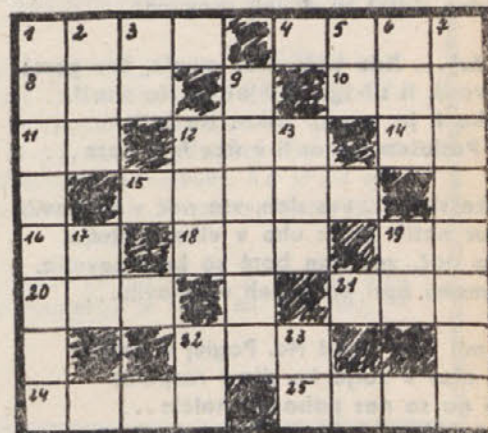
Ravno zaradi tega smo kot nagrade tudi izbrali lepe mladinske knjige, ki jih boste z zanimanjem brali in se iz njih marsikaj učili. Knjiga je sploh najlepše darilo, ki ga moramo ljubiti in čuvati kot dragocen zaklad. In glejte: med tiste, ki boste poslali pravilne rešitve križanke, bomo razdelili tri nagrade. Seveda — kdo bodo tisti, ne vemo, odločil bo žreb. In ne pozabite: rešitve nam morate poslati do 5. januarja 1964 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Vodoravno: 1. del vhoda v hišo; 4. padajoča voda; 8. vodna žival; 10. trije enaki soglasniki; 11. veznik; 12. staro strelno orožje; 14. dva enaka samoglasnika; 15.

bližnji praznik; 16. števnik; 18. manjše naselje; 19. osebni zaimek; 20. apelič; 21. števnik; 22. osebni praznik; 24. žensko ime; 25. gorovje v Evropi.

Navpično: 1. glej našo opombo; 2. zgoden; 3. okrajšan veznik; 5. okrajšava za lastnoročno; 6. časovna enota; 7. glej našo opombo; 9. moško; 12. pogon na divjačino; 13. začimba; 17. nikalnica; 19. oranje; 22. klic gosi; 23. pritrdilnica.

Opomba: Navpično 1. in 7. berete naše voščilo vsem mladim prijateljem.



Na partizanski straži

(Odlomki)

Vse tiho je... Le sneg in mesečina.
Kako ti je, srce! Poslušaj vase!
Nikar, nikar! Glej, jutro razigra se
in zarja pljusne v črni krov spomina...

Odtod, z otoka, ki viharna morja
ga niso pokopala še pod sabo,
strmim, srce, sam sebi tuj, za tabo,
ki ploveš... kam! V pozabljena obzorja.

Vsenaokrog, po vseh gazeh molčanje...
Samo drevesa, jaz, spomin — na straži.
Tovarišica noč, samo ukaži!
Če vse molči, vendar kriči — priznanje.

Ne, tu v gorah na partizanski straži,
tu ni laži. Ko materina roka
v samoti je spoznanje, ki otroka
viharnih dni te boža, potolaži...

✱

Spomin vratar je, ki odpira dur,
če srce trka. Kam! Nazaj v pozabo.
A kdo me je odvel ko v sanjah s sabo
h globinam mojih dni v tej čudni urit

Še veš, kako je pelo v toplih travah!
Pod vrbo šum in krik na daljni cesti,
nekje ječe le jelše, ki jih klesti
kosmati Jur... Poldan... Oblak v daljavah...

Pod mostom, v ločju skrit si gospodaril.
Kdo bi na blatnem motil te otoku!
Prisluhnil si samo, ko po oboku
betonskem je nad tabo vlak viharil...

Le kam vrvé kolesa brez nehanja!
Le kaj obrazi v oknih govorijo!
Takrat še nisi vedel, da podijo
po tračnicah ljudi v ognjena klanja...

✱

In hodil pot si, ki jo ves svet hodi.
Slepota, laž, prevara — kruh vsakdanji.
Na krike v noč odgovor le brezdanji
posmeh nekoga, ki te mrzlo sodi...

Kako so vriskala skoz nas poletja!
Kako srce je vpilo po rešitvi!
Iskal si se v prostastvu in molitvi,
prežal ko zver na plen — na razodetja!

Kedaj ljudem si prvič se začudil,
da zde v utvarah kakor krap v mlakuži!
Pogled, kako lenobni svet okuži
z lažjo že vsak bedak, te je prebudil.

Razkrilo se ti je laži poslanstvo:
vklentit tlačenim tilnik v okove!
Resnico ali laž! Usoda rjove.
Odšel ves bled sem v boj zoper — tiranstvo.

✱

Iz sanjskih mest te je v predmestja gnalo,
s žarobnih stolpov na krvave ceste.
In srečal si jih — dobre, prave, zveste
tovariše. Srce jih je spoznalo.

Iskal sem se in — v vaših rovih našel.
Ob pesti pesti! Zalirani, med vami!
Vi ste umili s težkimi rokami
mi laž z oči. Kdor z vami gre — ni zašel.

Ce sem dotlej sam blodil tja v neznano —
našemljen v cunje trudne domišljije,
sem dvignil posihmal to pest, ki bije
še danes se za — množico teptano.

Oral sem v čas, svet, rodno zemljo, vase —
ne s svojimi, a z vašimi pogledi.
Kako toplo mi je zdaj v vaši sredi.
Skoz vas moj glas se do neba razrase!

✱

Vse tiho je... Le sneg in mesečina...
Srce, si se vrnilo s potovanja!
Glej, sem nad hoste se že jutro sklanja.
Vrziva sidro! Ni dovolj spomina!

A čuj... Kdo kliče skoz meglo, čez gore!
Tovariš, ti si! Kje si, kje! — Na straži.
Kako ti je, povej, kako! Ne laži!
— Poslušam kakor ti v srce in v bore...

Tako stoji... ves dan, vso noč v bregovih
zbor naših straž: uho v vihar stoletja.
Vso noč, ves dan bore se brez zavetja.
Samotni bori po pečeh v vrhovih...

A mi! Smo sami! Ne. Pogled v doline!
Še niso v zarjo ko dlani razpele!
Ko da so nas pobožati hotele...
Počakajte... da stari svet pogine!

NOVOLETNA NOČ na štirih kontinentih

Novoletni prazniki imajo kljub vsemu v naših mislih romantičen prizvok. To je dan, ko sklepamo račune, dan, ko delamo načrte, dan, ki ga proslavimo s plesom, darili in poljubi opolnoči.

Pravijo, da je bilo naše Novo leto nekoč praznik pomladi, ki se je pozneje premaknil v zimo in se spojil s krščansko mitologijo. Zdaj je ob Novem letu vsekakor težko pričakovati pomlad, komaj je spomin nanjo, želja. Pa kakorkoli, Novo leto je za nas kljub temu poseben praznik.

Ob praznikih radi počenjamo prijetne stvari, radi sanjamo in si marsikaj želimo. Pozabimo torej za trenutek skrbi okrog naših silvestrovanj in pojdemo praznovati v svet.

POTUJMO V INDONEZIJU

Prišli smo v deželo monsunov, banan in pomaranč, v deželo sonca in dežja, v Indonezijo.

Svoje evropske občutke moramo seveda pustiti doma. Zaman mislimo na zasnežene smreke in na svetlikajoči se sneg, indonezijsko Novo leto je polno sonca. Recimo, da imamo neke prijatelja, ki nas bo povabil, da praznujemo z njim. Pod večer enaintridesetega decembra nas bo peljal s sabo k najstarejšemu članu družine, ki bo pripravil za tri ali več generacij slavnostno večerjo. Zaman se boste ozirali po darilih, vaš prijatelj vam bo povedal, da so si darila razdelili že za božič. Ne, tudi otrokom Novo leto ni nič prineslo. Ni zozemski Sinter Klas, ki je včasih obiskoval otroke bogatih družin, je umrl skupaj s kolonializmom. Novo leto je v Indoneziji praznik skoraj po evropsko. Po večerji boste plesali evropske pleske ob evropski glasbi. Tradicionalni indonezijski domači plesi so preveč svečani za ta praznik, plešejo jih samo enkrat na leto, ob njihovem nacionalnem prazniku. Seveda, prijatelj vas bo lahko peljal tudi na javni ples, ki bo še bolj podoben našemu domačemu silvestrovanju.

Utegne pa se zgoditi, da se vam bo dežela sonca in sadja tako priljubila, da boste v Indoneziji počakali še eno Novo leto. Muslimani namreč praznujejo Novo leto po svoje. V Indoneziji žive ljudje zelo različnih verstev in navad, njihovi tradicionalni prazniki se križajo s tislimi, ki jih je sem prinesla evropska civilizacija in ki so skorajda revni v primeri s prirodnostjo te sončne dežele...

ZA NOVO LETO V TUNIS

Želje se ne ustavljajo rade, potujejo naprej. Mogoče so na silvestrovo zvečer že prispeli v Tunizijo in se hrepeneče ozirajo za slavnostnim vzdušjem. Novo leto je tu zelo revno, nekateri bolj evropski ljudje si kupijo darila in si čestitajo ob tem prazniku, ki še ni postal njihov. Toda mogoče vas bo kdo opozoril, da vam letos ne bo treba čakati dolgo, ker boste kmalu lahko videli, kako praznujejo svoje Novo

leto muslimani. Ta praznik pri njih postaja čedalje bolj spomin, čeprav ga nekateri še praznujejo. Če ga boste dočakali v mestu, vas bo nanj opozoril samo poseben vonj, ki se širi iz hiš na ulice — ob svojem Novem letu kuhajo namreč muslimani mlahir, nekakšno črno omako, ki ima značilen vonj. Zelo pa se boste začudili, ko vam bodo povedali, da z njimi proslavlja komaj leto 1384. Pred toliko leti je namreč Mohamed prišel iz Meke v Medino in iz te legende se je razvil verski praznik. Če pa se čez nekaj let vrnete, da bi spet praznovali s svojimi muslimanskimi prijatelji, boste zaman čakali, da vam v nosnice udari značilni vonj po mlahiru; vaš prijatelj vam bo smeje pojasnil, da boste na Novo leto tokrat morali počakati do poletja. Dni namreč štejejo po luni, zato je njihovo leto enajst dni krajše od našega. Novo leto se pri njih praznuje ob različnih časih. Za natančnejšo informacijo vam bodo povedali še, da dva meseca za ramadanom pride romanje hodž v Meko in da dva meseca za tem romanjem pride Novo leto...

ČRNA AFRIKA PRAZNUJE

Pustimo našim željam, da potujejo naprej, da se poglobe v skrivnostno črno Afriko.

Tu boste morali biti bolj zgodnji. Novo leto je tu velik praznik in praznovanje se začne enaintridesetega decembra okrog dveh popoldne. Povsem presenečeni boste nad ljudmi, ki prav obratno kakor pri nas za te dni odhajajo iz mest v vasi. Novo leto je tu bolj državni praznik kot kjer koli. Praznujejo ga tri dni in pravijo, da je takrat pri njih vse zastoj. Iz državnih skladov dobi vsaka občina zalogo piva, dvorane za ples in plesne orkestre. Toda ljudje veliko raje praznujejo v krogu prijateljev. Zberejo se in prinesejo različne vrste alkohola in mesa, ki ga spečejo na ražnju pred hišami; vsi člani prijateljskih rodbin se lahko najedo do sitega. Tudi novoletno jelko si postavijo skupaj, si ob njej razdelijo darila in čestitajo. Zvečer igrata jazz ansambli in začne se ples. Hiše so premajhne plesoči pari se razlijejo po dvoriščih, zaprejo ceste... Vas zebe? Ne, v Baraniji so dnevi in noči tople vse leto. In telesa, ki se premikajo ob živahnih ritmih modernih plesov, se ne ohladi tako hitro.

Drugo jutro vas bodo povabili na športne tekme; lahko vidite nogomet, ali pa kolesarske in konjske dirke. Potem se skupno z vso družino preselite k kakemu drugemu prijatelju, mesa in alkohola ne zmanjka. Popoldne zaplešejo svoje domače pleske, ki jih ritmi rock 'n' rolla in twista še niso mogli pregnati. Utegnete videti daro, ples kraljev — dvajset do trideset mož, oblečenih v plesno nošo, s pokrivali iz nojevih peres, ki se svečano premikajo v prastarih, iz rodu v rod podedovanih ritmih. Potem se razgrejejo in zaplešejo še ples

s palicami, ali ples z meči; v krog stopijo še dekleta in en krog prehaja v drugega.

Pod večer, ko se v srca prikrađe oložnost, sedejo in zapoje ob zamolkli spremeni bobnov. Najrajši pojo svojo himno in pa neko otožno staro pesem, ki se imenuje Wimbo wa maiše — pesem o življenju.

Otočna in lepa je pesem o življenju, toda komaj izzvani, jo že prevpijejo zvoki kaknega modernega plesa. Mladini se hoče plesa; v vas pa je pesem vzbudila občutek trudnosti in domotožja. Povabijo vas, da praznujete z njimi še tretji dan, zakaj praznik teče dalje, toda želje so si zaželele domov. Poslovimo se od Baranije...

NOVOLETNA NOČ V BUENOS AIRESU

Želje se ne utrudijo in morda bi si zaželeli še kam. Pojdemo v deželo rumbe in sambe, v Argentino! Spet smo enaintridesetega decembra in spet povabljeni na silvestrovanje. Veliko mesto je vse praznično: povsod so okrašene smrečice, ki so jih priseljenci prinesli iz svojih starih krajev in ki morda pomenijo poslednji spomin na nekdanjo domovino. Vse je razsvetljeno, tisoč in tisoč luči ustvarja čudovite svetlobne reflekske. Preseneti pa vas tišina mesta; Argentinci namreč praznujejo do polnoči doma. Zberejo se pri najstarejšem članu družine, kjer vsakega čaka pod novoletno smreko darilo. Samo buenos aiška vročina vas bo morda motila — tam je zdaj poletje in temperatura doseže čez dan tudi do 40 stopinj; tema le malo ohladi ozračje. Argentinci ta dan jedo asalo, to je na poseben način pečeno meso, ki ga menda ne zna peči noben Evropejec. Po dvanajsti uri pa ožive tudi ulice. Ples se preljuje v klube in na ceste, veselje preide v karneval! Veselje se pretaka iz okraja v okraj. Še pred minuto popolnoma tihe ulice se napolnijo z zvoki tanga in tropicalov. Veselje traja vse do jutra. Preden se ljudje zjutraj porazgubijo po posteljah, se navadno še osvežijo na plažah v hladnih valovih La Plate.

MARK TWAIN

SILVESTROVANJE

Nekoč, ko nam je zmanjkalo boljšega gradiva, smo v našem listu objavili pustolovščino nekega možaka, ki je imel to nezgodo, da je na staroletni večer v sami spalni srajci zlezal na streho. S seboj je ponesel tudi nekaj starih copat, da jih bo zmetal v mačke: hotel je namreč narediti konec peklenskemu hrupu, ki so ga zganjali zaljubljeni mrjavi. Mačke je srečno prepodil, nato pa skozi strešno okno zlezal nazaj v svojo sobo. Na nesrečo pa se je zmotil v oknu in skočil v napačno sobo, iz nje pa v istem trenutku zletel ven, kar na glavo. Človek, v čigar sobo je bil pomotoma zašel, je začel vpiti, zato se je naš možak hitro skril za neki dimnik. Ker se je bal, da ne bi policaj na ulici postal nanj pozoren, je negibno čepel za dimnikom, šklepetal od mraza in tako pričakal rojstvo novega leta.

Zgodba je bila kajpak od prve do zadnje vrste izmišljena, njenemu junaku pa smo dali ime Smith. Ta priimek je namreč zelo pogost. Ali čez dober teden se je v našem uredništvu oglašil dostojanstven, star gospod. Povedal je, da se piše Smith, da stanuje v tej in tej ulici, v bloku, ki je povsem tak, kakor smo ga opisali mi. Možak je z vso odločnostjo protestiral proti naši zgodbi, češ da je zanj skrajno žaljiva in polna najneumnejših laži.

»Gospod, pazite, kaj govorite!« smo rekli in hladno pogledali to razkačeno zverino. »Teh-tajte svoje besede! Dogodek poznamo do potankosti. Ali nas hočete prepričati, da niste v sami spalni srajci obmetavali mačke s copatami?«

»Nikdar,« je rekel Smith, »nikdar in nikoli nisem bil na strehi v srajci!«

»Pardon, gospod Smith, saj tega nihče ne trdi! Še v sanjah nam ne bi prišlo na misel, da bi zapisali, kot da je bila streha v srajci. To bi bilo res čudno, preveč čudno!«

»Hočem le poudariti,« je nadaljeval Smith, »da je to najgrše obrekovanje, ko pišete, da sem skočil s strehe v srajci, da sem razbil tu-





Prvi januar pa je v Buenos Airesu tako tih, da samo še smrečice po ulicah spominjajo na karneval. Ljudje so odšli za en dan na izlete, da si mesto odpočije.

Silvestrovo v Argentini pa lahko preživite tudi v enem izmed izseljeniških klubov, ki jih je tu dosti. Če ste si izbrali slovenski klub, boste lahko jedli kranjske klobase z zeljem in pili sidro, posebno vino, napravljeno iz jabolk. Prihod Novega leta vam bo naznanila nekakšna živa slika, potem pa

boste lahko do jutra plesali polke in valčke...

IN OB KONCU SPET — DOMA

Prepolovali smo velik del sveta, preživeli Novo leto s prijatelji na vseh kontinentih, zdaj pa je čas, da se naše želje in sanje vrnejo domov. Mogoče je naše silvestrovanje manj poetično kot praznik v Baraniji in manj toplo kot Novoletna noč v Argentini. Kljub temu pa so naše s snegom pokrite in mrzle bleščeče se zimske zvezde nekaj zelo lepega in jih že težko čakamo.

GOSPODA SMITHA

je naoknice, lazil po strehi in se vojskoval z mački...

»Mlatite zgolj prazno slamo! V časopisu o tem nismo črhili niti besede. Vi da bi razbili naoknice? Tako dobrodušen možak! Mimo tega za razbijanje nimate niti telesne moči. To bo potrdil vsak če vas le pogleda.«

»Pojdite k vragu!« je zarenčal Smith. »Le to sem hotel reči, da svoj živi dan nisem metal copat na mačke v srajci! To je tisto, kar trdim, slišite?!«

»Slišimo, dragi gospod! To lahko povemo tudi v obliki zdravice: Naj naš spoštovani gospod Smith vse svoje žive dni nima opravka z mačkami v srajci in tudi ne z mačkami v hlačah!«

»Poslušajte me no, prosim vas!« je roteče dejal Smith in si prizadeval ohraniti mirno kri. »Vi ste pisali, da sem splezal na streho v svoji spalni srajci, hoteč prepoditi mačke...«

»Oprostite: nismo napisali, da ste bili oblečeni v svojo srajco. Še tega nismo rekli, da je bila vaša. Kaj pa mi vemo? Zavoljo nas ste lahko nosili srajco preroka Mohameda ali pa kralja Ludovika XII...«

»Torej še naprej trdite, da sem prepodil mačke s copatami?«

»Ne! Da so bili mački v copatah, nismo pisali...«

»Pa zakaj nalašč obračate moje besede!« je obupan kriknil Smith. »Nikdar, kar živim, ponavljam, nikdar nisem po strehi preganjal mačk in nikdar nisem metal copat v srajci!«

»Gospod Smith, dajmo, govorimo resno! Če nam lahko pokažete en sam stavek v našem časopisu, v katerem smo vas obtožili, da ste copatam oblekli srajco ali s srajco v copatah obmetavali mačke, vam plačamo kakršnokoli odškodnino, in ko umrete, vam bo-

mo postavili celo spomenik. Ne, mi dobro vemo, da niste zmožni počenjati prismodarij. Res ne!«

»O Kriste!« je zavpil Smith. »Ponavljam in trdim, da je vsa ta prekleta štorija o preganjanju mačk, metanju copat in mojem stiskanju ob dimnik, da bi se ogrel, ena sama čista in nesramna laž!«

»Dobro! Zakaj ste potem objemali dimnik, če ne zato, da bi se ogreli?«

»Saj ni res, da sem se tiščal dimnika. In nikdar in nikoli nisem videl, da bi se novo leto rodilo na strehi za dimnikom!«

»No vidite gospod Smith, vidite... Saj nismo nikjer trdili, da se je novo leto rodilo na strehi za dimnikom! Hudo, hudo se motite, gospod Smith!«

»Sedaj imam pa vsega dosti! Vam že pokažem!« je zavpil razjarjeni Smith. »Nisem zlezl skozi napačno okno, nisem metal copat, vse je laž! Noč sem preživel v postelji. Zahtevam popravek, sicer vas bom tožil zaradi žalitve časti. Kratko in malo — tožil, prisežem!«

Ubogi Smith je strašno zaloputnil vrata in šel.

Hoteli smo ustreči njegovi zahtevi in smo v našem listu objavili takle popravek:

»Vsem, ki jih zanima! Bralcem našega lista dajemo na znanje, da ovračamo in razglasujemo za neresnično vsako trditev o spodaj navedenih dejstvih, kolikor so bila kdaj koli objavljena v stolpcih našega lista, kakor sledi:

»Ni res, da bi neki gospod Smith, stanujoč v tej in tej ulici, imel streho v spalni srajci. Ni res, da ima imenovani Smith navado vojskovati se z mačkami v srajci in da je, stiskajoč se ob dimnik videl, kako se je rodilo novo leto. Ni res, da je srečal mačke v copatah, kakor ni res, da si je oblekel nočno srajco zavoljo boja z mački. In tudi ni res, da se je v zadnjih šestih mesecih ukvarjal s čim drugim kakor s spanjem, z izjemo ene noči, ko je mislil, da so v hišo vdrl tatovi: proti njim je poslal s kolom oboroženo soprogo, sam pa se je od strahu skrčil pod odejo...«

Noč na cesti

Med človekom in volkom je bilo okensko steklo, debelo 6 mm. V enem oglu je bil napis in tovarniški znak »Securit«. Steklo je ločilo dva para oči.

V očeh volka je človek bral: glad. V očeh človeka... Njegovega bleska volk ni mogel videti, ker mu je to ovirala mesečina, ki se je razlila po gozdovih, po zasneženi cesti in čez tovarnjak, zameten s snegom. Iz kamiona je prihajal vonj po svežem mesu, po krvi, ki je dosegel tropič volkov v bližnjem gozdu, in ga vznemiril.

Človek je počasi potegnil škatico z vžigalicami iz žepa in eno prižgal. Plamenček je medlo osvetlil kabino. Človek je gorečo vžigalico približal oknu. Volk se je prestrašil, odskočil in še dalje obkrožal tovor mesa. Človek je stresel škatico. V nji je bilo le še nekoliko vžigalic. Kaj bo, ko porabi zadnjo?

Potem je spet obujal spomine. — Bilo je tako neverjetno, da mu bodo težko verjeli, ko jim bo pripovedoval, če ostane živ.

Pred večer je odpeljal s tovorom mesa na kamionu. Cesta je bila zametena s suhim snegom. Do bližnjega mesta ni bilo več ko dve uri ob najslabšem vremenu. A ko je bil globoko med zasneženimi gozdovi, se mu je pokvaril avto; okvaro lahko popravi le z izmenjavo pregorele bobine. Nadejal se je, da bo pripeljal kak avto za njim in ga potegnil do prve vasi ali celo do mesta. Nemara mu bo poslal pomoč, če je lahek osební voziček. Ni bilo prvič, da je noč prebil na cesti, ovit v odejo in kratak šoferski suknjič. Skrbno je zamašil razbito okence za sedežem, skozi katero je pihalo. Njegov up je bil jalov, prenočiti bo moral v gozdu.

Segel je po kruhu in klobasi, rezal pa si je z velikim ostrim mesarskim nožem, ki so mu ga posodili v klavnici, ko je utovarjal meso. Ostanek kruha in klobase je vtaknil v predal pod sedežem, pokadil cigareto in legel.

Izza krošenj golega drevja se je pokazal mesec in odplaval na svoj običajni sprehod po mrzlem nebu. Sneg na cesti, na jasnih ob cesti, na vejevju ga je spominjal na podobno zimsko noč, ki jo je preživel v zasedi. Bilo je to nekaj dni poprej, ko je z dvema lovcema čakal na trop volkov, ki se je vsake zime pojavil v tem kraju. Morda bodo zavohali ovčji drob, ki so ga raztresli kakih petdeset korakov dalje. Namesto volkov je prišla samotna lisica. En sam strel je zadostoval, da opozori trop na nevarnost in mu spremeni smer nočnega pohoda. Ovčji drob ni bogve kako privlačna vaba si je dopovedoval. Če bi imeli nekaj podobnega kot zdajle v kamionu, se ne bi ustrašili niti salve, kaj šele enega strela.

In to vabo, tovor mesa v kamionu, so volkovi te noči zavohali. In ko je šofer že na pol zadremal, ga je predramilo z gozdnega roba zategnjeno tuljenje, ki je došlo kakor signal za pričetek slavnostne požitije. Volčji trop se je zbiral ob gozdu, se spet razkropil in znova zbral. Neutrudno so se volčje vabili h gostiji. Kakor da s tuljenjem iščejo hrabrost in pomoč za napad na nepremično zver, iz katere duhti po mesu in krvi, po hrani. Oprezno so se bližali kamionu, tekli na cesto in zopet v gozd, pri vsakem premiku vse bolj drzni in odločni. Cilj je bil pred njimi.

Boje se luči je pomislil šofer in vžgal žaromete. Snop rezke svetlobe je zajel tri zverine, ki so za hip obstale na mestu, potem pa jih je blesk pregnal v gozd. Ko so bili daleč od luči, se jim je vrnila hrabrost ter so glasneje zatulili in se vnovič zbrali blizu vozila. Šofer je ugasnil žaromete in se malo ustrašil. Kako dobro bi bilo, če bi zdajle imel puško in kak naboj s šibrami. Lahko bi bila tudi enocevka. Zadostovalo bi raniti enega samega. Ko zavohajo kri, ponorijo in raztrgajo ranjenega brata. S tesnobo v srcu je gledal, kako se zverine zopet zbirajo.

Ko so se vdrugič nevarno bližale vozilu, si je šofer izmislil nov trik. Počasi je odprl vrata in jih nato močno zaloputnil, obenem pa vžgal žaromete. Trop se je tudi tokrat ustrašil in zbežal, a je bil že po nekaj trenutkih zopet zbran. Lačni in razdraženi ob vonju mesa so volčje pozabili na strah. Še nekajkrat je šofer ponovil trik z žarometi in vrati, toda uspeh je bil vsakokrat slabši. S strahom je opazil, da se akumulator katastrofalno prazni in da bo kmalu ostal v mraku.

Še je upal, da bo končno le prišel kak avtomobil. Izpod sedeža je potegnil mesarski nož in čakal.

Volkovi so vse bolj predrzno cvilili okrog vozila. V medli mesečini so švigala sem in tja njihova suhljata telesa. Najodločnejši se je zaman trudil zagrabiti plahto, ki je pokrivala tovor v zadnjem delu kamiona. Kakor vsaka lačna žival so tudi volkovi hitro došli, da ne pridejo do hrane, če bodo samo skakali okoli kamiona. Zato je eden skočil na vozilo. Oprezno je prislonil smrček k okencu, ki se je od vroče sape orosilo. Človek je v njegovem pogledu, v iserah njegovih zenic spoznal odločnost lačne zveri, priti do cilja. Ko je prvega in drugega preplašil z vžiganjem plamenčka, je dojel, da ne bodo odnehali in da bodo gotovo napadli tako vabljiv plen, ki ga nihče ne brani, čeprav je človek v neposredni bližini. Še dve uri poprej jih je luč žaromete pognala v gozd, sedaj pa so pred skromno lučko vžigalice le skočili z vozila, oddaljili pa se niso. Ko se je tretji volk znašel na kamionu, jih je šofer pustil, naj počno, kar jih je volja. Volk je vohal okrog, ovohaval steklo in grozljivo zarenčal. V njegovem renčanju je bila moč zmagovalca, poziv na napad in premostitev zadnje ovire. Takoj za prvim je skočil drugi na vozilo, dva pa na streho kabine. Enemu je spodrsnilo in je tuleč padel na blatnik, s tega pa na cesto. Medtem je drugi razgrizel plahto in dosegel naloženo meso. Zdaj so kakor reka, ki se zlije čez nasip skakali drug za drugim na vozilo, drsli, padali, blazni od gladi, renče trgali meso, grizli plahto in jo v cunjah goltali skupaj z mesom in kostmi. Od gladi podivjana in zaradi vonja krvavega mesa zblaznela drhal je spričo človeka žrla tovor mesa.

Človek je čakal z nožem v roki. Roka je drhtela. Čutil je in vedel, da ne drhti od mraza. To je bil strah, ki je rasel z vsakim skokom zverin. Njihovi skoki so bili kakor bobnanje pred salvo obsojencu. Primerjal se je z možem iz filma, ki stoji z zavezanimi očmi, z rokama zvezanimi na hrbtu, pred zidom. Koliko je bilo tam bobnarjev, koliko jih je tu, ki bobnajo njemu po strehi kabine. In kaj bo, če ena teh zverin, premagana, zgrmi v steklo in ga prebije? Ves oznojen je z drhtečo roko stegnil nož...

Če bi trop ne gladoval že nekaj dni, morda bi ga toliko mesa zaščitilo in tudi umirilo zverine. Kazalo je, da jim mesa ni dovolj. Dva volka sta se zdajle zgrabila za vratove. Ostali so spustili oglodane kosti in se zagnali mednje, misleč, da sta v sporu za boljši kos. V besnem premetavanju so se jeli klati med seboj. Šofer je to spremembo položaja opazoval presenečen, s škodoželjnim nasmehom. Ko je bil spopad mimo in nobene zverine več blizu, je omahnil na sedež. Drhteč po vsem telesu se je stisnil v kot kabine; tresla ga je mrzlota.

Zavitega v odejo in suknjič, premrlega od mraza in strahu, ga je zjutraj našel vozač avtomobila, ki je peljal v mesto. Poleg nezavestnega je ležal na tleh nož, ki mu je padel iz roke...

POGLED V LETO 2000

Martin je pravkar sedel v naslonjač, naravnal barvni televizijski sprejemnik, prižgal cigareto in se pogledal v oddajo — pa je pozvonilo. Mimogrede je pritisnil na stikalo naprave poleg sebe in na zaslonu se je prikazal vhod v hišo, pred njo pa njegov stari prijatelj Tom. Martin je zadovoljno zamrmral, pritisnil na drugi gumb in videl, kako po stezi, ki je nenadoma zažarela med gredicami, stopa Tom skozi vrh. Pred Tomom so se sama odprla vhodna vrata, za njim pa ga je zajel topel zrak zračne zavese, ki je boljše kot vrata ščitila notranjost hiše pred mrazom decembrskega večera...

Odlomek iz fantastičnega romana!

Ne — samo menda docela stvarna napoved, pravzaprav drobec iz nje; napoved o tem, kako bomo živeli jutri.

Izmislili pa si je nismo mi, temveč Chris Writing, vodja oddelka za potrošne dobrine pri orjaški ameriški elektrotehnični firmi Westinghouse.

Sicer pa vsebuje njegova napoved še marsikaj...

CHRIS WRITING NAPOVEDUJE...

Predvsem povejmo, da je Writing za takšne napovedi po svoje kar pravi človek. Z ene strani ima vsak dan na mizi desetine pisem s predlogi kupcev za nove izdelke, z druge strani pa dobro ve, kaj vse snujejo v razvojnih laboratorijih firme Westinghouse.

Chris Writing zatrjuje predvsem to, da vse novosti, ki jih napoveduje, sploh niso več novosti. Svetleče plošče, ki delujejo na osnovi elektroluminiscence, poznajo že več let; televizijski prenos že dolgo niso več novost, saj jih uporabljajo v industriji in še marsikje; zračno zaveso so iznašli v Švici, danes pa si je urila pot že po vsem svetu, predvsem v trgovine...

Tehnika mora izpolniti vse napovedi, trdi Writing — seveda pa se to ne bo zgodilo tako dolgo, dokler se cene teh naprav ne bodo znižale. To pa bo razvoj v naslednjih desetletjih prav gotovo prinesel, saj se bodo cene ob množični proizvodnji za gotovo znižale.

Kaj pa vse napoveduje ameriški strokovnjak?

Začenja pri hišah. Trdi, da bo vsaka soba v hišah jutrišnjega dne zaključena celota z vsemi vrati, okni in instalacijami vred. Iz takšnih enot bo mogoče kot sestavljanke graditi večje ali manjše hiše, jih po potrebi širiti ali manjšati, pa tudi seliti z vso opremo vred z kraja v kraj. Prve take hiše je že pred leti gradil ameriški koncern Monsanto iz plastičnih mas, uveljavile pa se še niso, ker so predrage.

Sedaj običajne peči bodo izginile, pa tudi drugih načinov kurjave, ki jih srečujemo danes, ne bo več. Zamenjala jih bo električna kurjava s termočleni, ki bodo istočasno omogočili tudi hlajenje prostorov v »pasjih dneh«; samo smer električnega toka skozi njih bodo obrnili!

Izginili bodo tudi danes običajni hladilniki; zamenjali jih bodo hladilni predali v vseh prostorih, kjer si jih bodo stanovalci zaželeli.

Tudi tehnika pranja, pomivanja in čiščenja se bo bistveno spremenila. Čistilna sredstva in vodo bo zamenjal ultrazvok; umazano posodo bo gospodinja naložila kar v omaro, kjer bo ultrazvok zbil z nje vso umazanijo; prav podobno bo z obleko — okenska stekla pa bodo čistili izvor ultrazvoka v rebrih rolet.

Kolonija na Mesecu

ČEZ STO LET BO ŠTELA LUNA DESET TISOČ PREBIVALCEV

»Petnajstdnevna ekskurzija po Luni, hrana in potovalni stroški vključeni« ali »tridnevno križarjenje po vesolju z vesoljsko ladjo »Orbit 8« z vso oskrbo... to in podobno bodo lahko brali v letu 2063 — čez sto let — naši pravnuki ali njihovi otroci v časopisni rubriki »Počitnice« ali na reklamnih plakatih turističnih agencij.

Tako vsaj zatrjuje — ne kak avtor znanstveno-fantastičnih romanov — ampak skupina ameriških znanstvenikov, med katerimi sta tudi astronautski poročnik John Glenn in profesor W. Pickering, šef ameriškega laboratorija za reakcijski pogon; le-tega so pred kratkim prosili, da bi čim natančneje napovedal, kakšno bo življenje na Zemlji čez sto let.

Ti znanstveniki so napisali poročilo in ga predali washingtonskim oblastem. Poročilo so med drugim podpisali ugledni ameriški znanstvenik prof. Edward Teller (oče H-bombe), Hugh Dryden, namestnik direktorja NASA, in drugi ugledni znanstveniki. Podpisal ga je tudi predsednik ZDA Johnson. To poročilo, ki vsebuje različne napovedi o bodočem življenju, so zaprli v cilindar iz nerjavečega jekla, le-tega pa vgradili v betonski blok v tovarni »General Dynamics Astronautics« v San Diego (Kalifornija). Cilinder bodo odprli šele čez sto let in ljudje, ki bodo živeli v letu 2063, bodo lahko tako primerjali svoje življenje s sliko, ki so si jo o njem ustvarili znanstveniki iz leta 1963.

V tem poročilu lahko med drugim beremo naslednje: »Enotnost sveta bo do tedaj uresničena; vojna bo z zakonom prepovedana in ljudje ne bodo več poznali rasne nestrpnosti.«

V letu 2063, tako navaja nadalje poročilo, bo okoli sto tisoč Zemljanov za krajši ali daljši čas prebivalo na Luni. Na Luninem površju bodo ustvarili pravzaprav kolonije, direktno povezane po vesoljskih ladjah z domovino Zemljo. Na Luni ne bo samo mož, tehnikov in strokovnjakov, ampak tudi njihove žene in otroci ter turisti, ki bodo prihajali občudovat naš satelit.

Najbolj zanimiva in prijetna bo za turiste možnost, da bodo med svojim bivanjem na Mesecu slekli svoja vesoljska oblačila, saj bodo stanovali v ogromnih aglomeracijah, le-ti pa bodo klimatizirani in zračeni, tako da se bodo lahko v njih Zemljani prosto sprehajali. Podobno bo veljalo tudi za vesoljske ladje, ki bodo prenašale od sto do tisoč potnikov: tudi te bodo tako klimatizirane, da se bodo potniki v njih gibal v navadnih oblačilih. Za tiste pa, ki se bodo navduševali za daljše ekspedicije — zares dolge! — bo obstajala možnost, da bodo obiskali planet Mars. Potovanje bo trajalo več mesecev. Na Marsu bodo lahko obiskali 10.000 Zemljanov, ki se bodo do tega časa že naselili na tem planetu.

V razsvetljavni tehniki bodo luminiscenčne, enakomerno svetle plošče zamenjale sedanja svetlobna telesa — pa tudi zeblo nas ne bo: v obleke bodo vgrajevali majhne klima-naprave...

To pa še ni vse!

OD TELEVIZIJSKEGA TELEFONA DO VREMENA PO NAROČILU

Chris Writing trdi, da bo v naslednjih desetletjih elektronika mnogo močnejše prodrla v vsakdanje življenje kot sedaj.

Ta prodor se bo začel že doma. Vsako jutro bo televizijska naprava, združena s primerno razmnoževalno napravo, prenesla v vsak dom najnovejšo izdajo časopisa. Ko se bo gospodinja lotila kuhe, bo po telefonu samo poklicala centralo, javila, katero jed želi kuhati, pa ji bodo prek domačega televizijskega sprejemnika predvajali film, ki bo natančno prikazoval vsa dela. Če ne bo zamenjala soli s sladkorjem, ji bo kosilo moralo zares uspeti...

Šol — tako trdi Writing — leta 2000 ne bo več. Znanje, ki bi ga morale posredovati učencem, bo preobširno za sedanj način učenja. Zato pa bo mogoče kar po telefonu naročiti iz državne šolske knjižnice predavanje določene snovi po televiziji. Tam bodo učili najboljši predavatelji in spremljali pouk z najsodobnejšimi sredstvi. Tako pravi Chris Writing...

Po televiziji bo moč sodelovati tudi v političnem življenju. Ko bodo televizijski umetniki omogočili televizijske prenose s poljubne točke na Zemlji, bo dovolj zavrteti telefonsko številko, pa bomo že lahko sledili dogajanju v britanskem parlamentu ali pa v Združenih narodih. Televizijski slikovni zasloni ne bodo več velike škafle, temveč jih bomo kot slike obešali na stene.

Telefon bo po Writingovih napovedih prevzel v bodočnosti mnogo večjo vlogo, kot jo ima sedaj, seveda pa ga bodo združili s televizijskim slikovnim zaslonom in ga opremili še s precej stikali in gumbi. Telefonske pogovore bo vselej spremljala tudi slika sogovornika; na ta način bodo zlahka prirejali razna posvetovanja, čeprav bodo udeleženci sedeli lepo doma ali v svojih pisarnah. Ta način so že preskusili: vodstvo neke velike newyorške banke ima že sedaj vsako jutro televizijsko konferenco z direktorji svojih filijal v večjih meslih Združenih držav.

Če bo naročnik želel, bodo vgradili v telefon še celo vrsto pomožnih naprav. Tako pravijo, da bo mogoče s posebnim telefonskim aparatom kar z ladje, letala ali vlaka po posebnem ključu vključiti domači štedilnik, da bo kosilo po povratku že skuhano; pošiljati bo mogoče razna sporočila, ki si jih bo »zapomnil« sosednji magnetofon doma ali pa celo naročiti razne nakupe v bližnjih trgovinah...

Nazadnje pa pravi Writing še to, da z ogrevanjem prostorov in posebnimi oblekami tedaj najbrž ne bomo imeli velikih težav, saj bo znanost dotlej že mogla natančno določati vreme...

Vse to so zares samo napovedi. Marsikomu se najbrž zde precej neresne. Nič za to. Vse te napovedi so namreč tehnično mogoče, vprašanje je le, kdaj bo dozorel čas, v katerem se bodo lahko zares široko uveljavile.

Sicer pa napovedi nikomur ne škodujejo. Nasprotno!

In zanesljivost teh napovedi? Hm — počakajmo pač na leto 2000!

Človeški »čebelnjak« stanovanjska zgradba bodočnosti

Spricho naglega prirastka prebivalstva in zaradi množičnega preseljevanja ljudi v kraje, kjer se jim obeta delo — večinoma v mesta ali v naglo razvijajoča se naselja blizu industrijskih podjetij — čutijo malone povsod po svetu stanovanjsko stisko, ki jo skušajo ublažiti s čim hitrejšo, industrijsko in kar najcenejšo graditvijo stanovanj. V ta namen snujejo najrazličnejše metode, preizkušajo in tudi že uveljavljajo nove gradbene elemente, sestavljajo vnaprej izdelane stanovanjske celice (sobe, kuhinje s priključki) ipd. Z zanimivim načrtom so postregli madžarski arhitekti: v velikanskem stanovanjskem poslopju bi bilo

dovolj prostora za 80.000 ljudi, torej toliko, kot jih živi v srednje velikem mestu.

Orjaško poslopje — če bi ga zgradili po tej zamisli — bi bilo dolgo približno tri kilometre, v njem bi bilo kakih 20.000 stanovanj, razporejenih v 40 do 50 nadstropjih. Po novih konstrukcijskih zasnovah bi porabili za vsak prostorninski meter le pet do sedem kilogramov jekla, kar bi zmanjšalo težo v primerjavi z običajnimi poslopji za 70 odstotkov. Spricho tega bi mogli biti tudi temelji znatno manj masivni.

Osnovna celica »človeškega čebelnjaka« bi bilo osemnadstropno poslopje, zgrajeno po običajnem postopku, nad njo pa bi se zvrstilo nekajkrat po deset nadstropij, tako da bi bila stavba visoka povprečno 120 m.

Vsa stanovanja bi sestavili na tleh, potem pa jih dvigali z žerjavi in jih vlagali v železobetonsko ogrodje. In cena? Snovalci zamisli dokazujejo z računi, da bi bila stanovanja že zaradi prihranjenega jekla in drugega materiala nekako za 20 odstotkov cenejša od dosedanjih. Nadaljnjih 20 odstotkov bi prihranili pri strešni konstrukciji, pri napravah za centralno ogrevanje, pri kanalizaciji itd. Po njihovem računu bi bili gradbeni stroški pod sedanjim povprečjem.

Izračunali so tudi najprimernejšo dolžino, ki znaša tri kilometre. V vsakem desetem nadstropju bi bili prostorni hodniki s prodajnami in z uslužnostnimi delavnicami, z ambulantami itd. V teh nadstropjih bi bile tudi gledališke in filmske dvorane ter restavracije in okrepčevalnice. V bližnjem gozdu bi uredili športna igrišča in plavalne bazene, v neposredni okolici bi sezidali poslopja za 16 osnovnih šol in za dve gimnaziji ter otroške jasli in vrtnice, malo dlje v stran pa bi stala bolnišnica.

Stanovanja bi bila različna po velikosti in razporeditvi tudi takšna z dvema etažama, prevladovala pa bi dvo- in trisobna.

Cepprav na splošno sodijo, da se bo takšna ali vsaj zelo podobna zamisel uveljavila pri graditvi stanovanj šele v daljni prihodnosti, je skupina inženirjev že dobila naročilo, naj izdelajo vse potrebne načrte, vendar za manjši »človeški čebelnjak«.

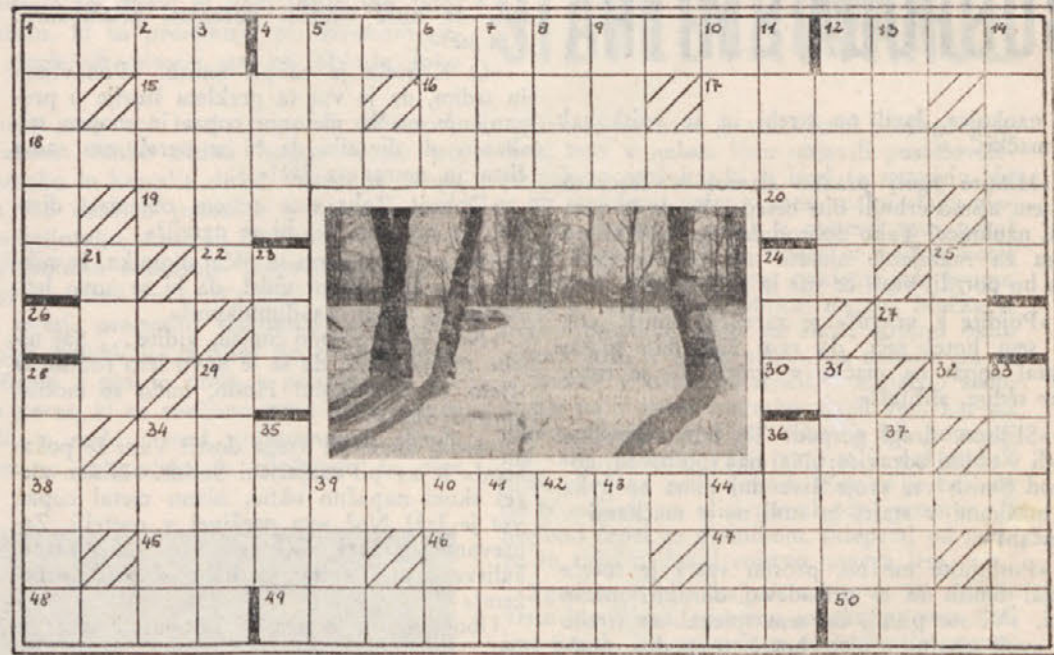
Nagradna križanka ob praznikih

Precej dolgo je že od tega, ko smo v našem listu objavili zadnjo križanko. Pa nič zato, tokrat smo vam spel pripravili nekaj trdih orehov, ki se jih boste z veseljem lotili ob bližnjih praznikih. Tudi vaš trud ne bo zaman, ker smo izbrali res lepe nagrade za tiste izmed vas, ki jim bo sreča naklonjena pri žrebanju. Seveda: vseh ne bomo mogli zadovoljiti, zato pa vam želimo veliko zabave pri reševanju ter še posebej obilo sreče pri žrebanju.

Kot nagrade smo izbrali kup lepih slovenskih knjig, katere bomo razdelili petim izžrebancem:

1. nagrada — tri knjige;
2. nagrada — dve knjigi;
3. do 5. nagrada — po eno knjigo.

Torej vidite, da bo trud poplačan. Zdaj pa na delo in mnogo uspeha! Rešitve nam pošljite najkasneje do 5. januarja 1964 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10.



Vodoravno: 1. sorodnik; 4. vplivati na koga, mu prišepetavati; 12. vrsta žita; 15. plica; 16. pesem se lepo...; 17. žensko ime; 18. glej našo opombo; 19. če; 20. vrsta vrbe, tudi žensko ime; 22. osebni zaimek; 24. kemični znak za kovino galij; 25. primorski vzkliz; 26. moški potomec; 27. neresnica; 28. vrsta žita; 29. pijača starih Slovanov; 30. nada; 32. kazalni zaimek; 34. predpona, pomeni davno preteklost; 36. osebni praznik; 38. glej našo opombo; 45. lesen drog; 46. tuje moško ime; 47. svetopisemska oseba; 48. del telesa; 49. posvojiti, posinoviti; 50. utežna mera.

Navpično: 1. površno; 2. velika lepa večja, slavnostna dvorana; 3. tesno se prilagajajoča pletena obleka; 4. le; 5. tuja kratica

za Organizacijo združenih narodov; 6. časovna obdobja; 7. čarovniški krog; 8. naziv; 9. oranje, zorana zemlja; 10. nasvet; 11. napis na križih; 12. vrsta rastlin; 13. srd; 14. kontinent; 21. hrana azijskih narodov; 23. afriška reka; 24. vrsta antilope; 25. konec šahovske igre; 28. krsta; 29. obredna obleka; 31. zagon, elan; 33. smešnost, norost; 34. orodje; 35. tuje žensko ime; 36. velika puščava; 37. popravek, delovanje; 39. ga ljubim, imam ga...; 40. kratica za Časopisno založniško podjetje; 41. sukanec; 42. osebni zaimek, množ; 43. neumen; 44. električna merska enota.

Opomba: Ob pravilni rešitvi berete pod 18. in 38. vodoravno naše voščilo vsem reševalcem križanke.

Prazniki -

čas obdarovanja

Kot vedno ob tem času, se bomo tudi letos spomnili svojih najdražjih in jih obdarovali. Ne mislimo, če nimate dovolj denarja, da bi kupovali draga darila bodisi svojim staršem, sestram ali bratom, prijateljem in drugim znancom. Vendar pa vam svetujemo, da vseeno ne pozabite nanje. Presenetite in razvedrite jih! Čeprav bo darilo skromno, ga bo vsakdo vesel, saj boste s tem pokazali pozornost do svojih roditeljev, do brata, do sestre in do drugih. Tudi na to ne pozabite, če ste slučajno povabljeni na silvestrovanje k prijatelji ali prijatelju, da kupite kakšno malenkost. In preden boste izročili darilo, pazite na to, kako je aranžirano. Ni vseeno, kako daste darilo iz rok, kot temu pravimo. Če ga boste skromno zavili v celofan ali svilen papir ter okrasili z majhno vejico zelenja, bo videti, da je poklonjen iz simpatije, iz ljubezni. Tudi velika lepa pentlja na zavitku s šopom mačic ali teloha bo darilo obogatila.

Kakšno darilo bi bilo primerno za mater ali očeta? Lahko jima kupite par toplih nogavic, rokavic, kombinžo (mater), majhno denarnico, rutico ali nekaj robcev, zaponko ali kaj podobnega. Če imajo starši radi sladke stvari, jim privoščite čokolado ali zavitek bonbonov. Če si mati rada sama nabavlja gospodinjske predmete in ima s tem veselje, ji kupite šest modernejših kozarcev, ki niti niso dragi, pa vendar lepi in uporabni za dom. Če imate na razpolago več denarja in mislite na večje darilo, dobro premislite, s čim bi mamo najbolj razveselili in presenetili. In kaj bo za očeta? Lahko mu poklonite lepo kravato, če vas je pa več otrok doma, pa zberete denar za — recimo — brezrokavnik ali za volnen telovnik. Lahko mu daste tudi steklenico boljšega vina ali žgane pijače. Če je kadilec, mu kupite nekaj zavojčkov kvalitetnih cigaret, ki jih rad kadi, ali užigalnik.

Bratu ali sestri lahko poklonite gramofonsko ploščo, za katero veste, da si jo želi. Poleg tega dajte sestri, če že uporablja, kakšno kozmetično sredstvo ali kaj takega, za kar veste, da ji bo všeč. Prav tako morate bratu kupiti zavitek britvic s kremom za britje in vodo za po britju. Seveda sladkarij se tudi brat ali sestra ne bosta branila!

In kaj kupite prijatelji ali prijatelj? Če sta to vaša dobra prijateljica oziroma dober prijatelj, jima prav tako lahko kupite — seveda če imate dovolj denarja — gramofonsko ploščo, lepo knjigo, pisemski papir, kak manjši okrasni predmet ali kaj sladkega.

Se na nekaj bi vas radi spomnili: Ko ste bili še otroci, so vas presenečali vaši starši. Zdaj se jih spomnite vi. Prav tako tiho in skrivoma, kot so včasih oni pripravljali svečanost, poskusite tokrat vi. Ko bo mati hotela pripraviti mizo na predvečer praznika, bo videla, da ste to že vi napravili, še več: tudi okrasili ste jo. Zato okusno pregrnite mizo z lepim prtom, razmestite krožnike in jedilni pribor ter servis. Na sredo mize postavite lep šopek smrečja, okrašenega s kako srebrno kroglico. V serviet zatakните smrekovo vejico, posuto z vato.

Važno je le to, da na te stvari ne boste pozabili, pa čeprav imate samo še malo časa na razpolago. Tudi na okrasitev drugih prostorov, na primer v šoli, v službi in drugod, ne pozabite. Malenkosti so, ki napravijo razpoloženje prijetno in svečano.

Za zadnji dan v letu

Bliža se večer, ki mu je malo enakih. Prijetno vzdušje, dobra volja, darilca pod jelko, topel pogled, krepak stisk roke, vse najboljše želje izrečene v Silvestrovi noči — takšno bo naše pričakovanje novega leta.

Gospodinja bo za ta večer pripravila kakšno izbrano jed, ponudila najboljšo močnato in nalila v kozarce žlahtno kapljico.

Kaj pa soba in miza? Je nanju pozabila? Ju bo kaj okrasila? Vsekakor. Saj nič ne pričara na Silvestrov večer toliko prijetnega vzdušja kot ravno nekaj zimskega zelenja, drobna srebrna nitka in topla svetloba sveč.

Če smo že poprej mislili na ta večer, smo nabrali vrbove, leskove in jelšve mačice ali morda narezali vejice vrtnega grma z rumenimi cveti in jih silili na toplem, tako da se nam zdaj ravno odpirajo. Toda s hudega mraza jih ne smemo prenesti kar naravnost v toplo sobo, ampak jih počasi prilagajamo notranji temperaturi, sicer nam cveti kar zamro. Tudi prvi popki teloha, če so prilezli že na dan, nam poživijo vsako zelenje.

Gozd nam nudi še mah, lišaj, bršljan, omele, zimzelen, lepe so vejice smreke ali bora s storži, tu in tam pa še najdemo na grmovju rdeče in črne plodove — vse nam bo dobrodošlo.

Če nam je v gozd predaleč, stopimo na domači vrt, kjer raste grm zimzelena, ali pa

na trg, kjer je zelenja vedno dovolj.

Kako bomo krasili?

Če je sobica majhna, tesna in v njej nizka moderna mizica, bodo na njej našli prostor komaj krožniki in kozarci. Tedaj se bomo odločili za zimski šopek, in ga postavili na bližnjo omarico ali stolček ali pa kar na tla v timnini kotiček.

Za to je primernejši malo večji šopek.

Aranžiran je lahko na koreninah vinske trte, kamor postavimo najprej svečo, potem pa si pomagamo z žico in klejem, da vejico lepo pritrdimo na korenine. Ali pa ga namestimo v plitev pokrov stare škatle ali kaj podobnega. Če imamo pri hiši plastilin, ga nadevamo na dno in vanj zatikamo zelenje in sveče. Gola veja, zelena omela in beli telohovi cvetovi dajejo šopku pesen čar.

Šopek je zares prav »gozdni«: temnozelen bor, suha macesnova vejica, smrekovi storži, šipek — vse je vsajeno v plitvo skledo, ki smo jo bogato napolnili z mahom, svečo pa prilepili na dno sklede.

Čisto poseben je šopek vejic kratkega redkega bora ali srebrne smreke, vmes pa na tankih žbicah pritrdjen želod. V vsak želod potisnemo žico in jo pritrdimo v vejico ali obvijemo. Še lepše bodo vejice, če jih z želodom vred posrebrimo. Za dolge zimske večere prijetna zabava!

Taka bo naša skromna sobica. Kaj pa na večji mizi? Tam bo iznajdljiva domišljija našla gotovo več možnosti.

Če bi bili tudi na taki mizi v stiski s prostorom, bomo vsaj v vsak prtiček zatakali smrekovo vejico in obesili nad mizo smrekov venček z nekaj svečami ali pa mizo predelili z zelenjem, kamor bomo vpletli srebrne nitke.

Lep trodelen svečnik sredi zelenja ali šopek sredi mize, obkrožen z vencem smrekovih vejic, izmenoma s svečkami, bosta okusno krasila našo mizo.

Pa čudovita kompozicija vijoličastih in rumenih sveč v podolgovatih kitah zelenja bo gotovo žela pohvalo.

Kombinacij brez števila! Izbirajmo, kar nam bo najbolj ugajalo!

Še dobro opozorilo. Pod smrečje položimo pasove starih plastičnih vrečk, da prta ne potmazemo s smolo. Če se pa nesreča le primeri, odstranimo smolo s terpentinom, ki ga kupimo v trgovinah z barvami.

Pod svečke pa namestimo papirnate posodice, kamor se bo brez škode cedil vosek.

Nekaj nasvetov pred prazniki

Vino mora polem, ko smo ga nabavili, še nekaj časa ležati, najbolje dobra dva tedna. Nabavljajte ga torej pravočasno.

Steklenice s kislim vinom postavimo, one s sladkim položimo na tla.

■ BELEGA VINA ne sme prepirano hladiti, zalorej ga ne puščajte predolgo v hladilniku. Ustrezna temperatura: 10 do 14 stopinj. Če je vino preveč ohlajeno, bo izgubilo aromo.

■ ČRNEGA VINA sploh ne hladimo. Najustreznejša temperatura: 18 stopinj. Črno vino, ki ga boste ponudili gostom zvečer, prinesite v sobo že popoldne.

■ ŠAMPANJEC prinesemo na mizo naravnost iz hladilnika, kamor smo ga položili nekaj ur pred uporabo. Če je v hladilniku predolgo, izgubi dober okus.

■ STEKLENICE, bodisi z belim ali s črnim vinom, je najbolje da odprete eno uro pred uporabo in jih pustite med uporabo ves čas odprte. Če vina niste stočili do dna, steklenico zamažite.

Vaš praznični bife

ŠUNKINE RULADE

Kupimo lepe in velike rezine kuhane šunke. Na vsako rezino denemo za dobro žlico francoske masne ali kake druge pikantne solate. Rezino zavijemo v lepo klobasico in jo spnemo s zobobitcem. Rulade zložimo na podolgovato in ozko ploščo. Obložimo jih s kupčki iste solate in poblizgamo z majonezo iz tube.

NAMAZ ZA OBLOŽENE KRUHKE

10 dkg pikantnega mazavega sira (gorgonzola ali podobnega), 10 dkg skute, 2 žlici goste smetane, 10 dkg surovega masla.

Pikantni sir razmešamo s skuto in smetano v gladko mazavo maso, ki jo pretlačimo, nato ji pa dodamo posebej rahlo umetano surovo maslo. Namesto mazavega sira vzamemo lahko tudi kajmak.

HITRO PRIPRAVLJEN DESERT

200 g moka, 80 g surovega masla ali margarine, 2 jajci, 2 žlici smetane, za oreh kvasa, 100 g sladkorja; sadni sok, stepena smetana.

Moko in sladkor zmešamo, vanjo naribamo ali zdrobimo surovo maslo in kvas. Nazadnje dodamo jajci in smetano in pogneamo. Testo denemo na pomazčen pekač, in spečemo v srednji vročini. Ohlajeno sladico napolnimo s sadnim sokom in okrasimo s stepeno smetano.

VROČ SADNI PUNČ

Liter grozdnega ali jabolčnega soka, lupinico od 1 limone, sok od pol limone, malo cimeta, 2 do 3 klinčke, 10 do 15 dkg sladkorja.

Vse skupaj dobro segrejemo in vroče ponudimo. Za odrasle lahko spremenimo okus punče še s tem, da mu dodamo malo dobrega rdečega vina ali ruma.

POMARANČNA BOVLA

2 do 3 pomaranče, liter belega ali liter rdečega vina, sladkorja po okusu.

Ob pomaranče obrišemo koščke sladkorja, da postanejo rumeni in že nekoliko vlažni. Pomaranče nato olupimo in jih zrežemo na tanke okrogle rezine in previdno pomešamo med sladkor. Vse skupaj postavimo na hladno, da se sladkor stopi. Kadar rabimo, prilijemo posebej ohlajeno vino, previdno premešamo in serviramo.

Gospodinjin letni obračun

Navadno konec leta delamo obračune: takšne ali drugačne. Podjetja delajo inventuro, mi za premislimo, ali je bilo to leto uspešno ali ni bilo. Malce žalostni ugotovimo, da smo spet za eno leto starejši.

Ste že kdaj skušali sešteti vsa bremena, ki jih mora prenesti gospodinja v enem letu? To naj storijo možje, da bi spoznali, koliko težav in dela leži na gospodinjinih ramenih. Napor gospodinskega dela se lahko primerja samo z delom težakkega delavca.

Znanstveniki so ugotovili, da je pri vseh uporaba kalorij enaka: pri čiščenju stanovanja, pranju perila, iztepavanju preprog itd. porabi gospodinja toliko energije kot jeklarski delavec, zidar ali monter. Razlika je le v tem, da gospodinja konec meseca ne dobi mesečne plače, samo hvaležnost in malo priznanja ji damo. Novoletni prazniki pa so najbolj primerni, da ji mož vsaj delno povrne trud.

Delo gospodinjice v petčlanski družini:

- samo za nakupovanje živil gospodinja zasluži ime težakkega delavca;
- saj je prinesla v košari dve in pol toni živil;
- precej znoja jo stane pranje in likanje perila, čeprav ji pri tem včasih pomaga mož; v enem letu znaša to eno do poldrugo tono perila;
- prenašanje premoga za kuho in ogrevanje zneso kar dve toni letno;
- tudi s smetmi so težave, če dnevno napolni eno vedro smeti in odpadkov, se jih v dvanaestih mesecih nabere za celo tono.

Okameneli smehlaj

JOŽE
CIUHA



Toli večeru je „Romanija“ zaplula v morsko ožino pri Bab el Mandabu. Rdeče morje je ostalo za nami, torej smo se izlekli iz kotla. Skromna lepota Haniških otokov se je očem znova odkrila v herojskem pesjažu golih somalskih planin.

Zvečer ob 22. uri smo pristali v Džibutiju. Nismo smeli takoj na kopno. Morali smo počakati zdravnika, ki nas je cepil proti rumeni hudi. Ko je to potrdil tudi z žigom in podpisom v naših rumenih zdravstvenih knjižicah, smo lahko odšli. Cepljenje, ki ni formalnost, je bilo torej edina formalnost. Carinikov niti nismo videli.

Mesto je od pristanišča precej oddaljeno, zato ni nihče zapustil ladje, razen Vilka in mene.

Vse poglede so prestregli v noči bolj ali manj osvetljeni veliki bencinski tanki, naftovodi, skladišča in nekaj upravnih poslopij. Okoli te slike na spodnjem robu noči je bila tema. Ob mostiček, ki so ga spustili, sta se postavila temnopolta policista v srcah in kratkih halčah rumenkasto rjave barve, z rdečim fesom na glavah in gumijevko pod pazduho. Drugih živih bitij ni bilo. Cesta je bila prazna in se je utapljala v senci valjastih tankov. Samoto na njej in na obsežnem skladiščnem prostoru so luči le žibko osvečevale. Temu velikemu pokopališču

senc so svetile z mrliško turobnostjo. Ljudi sem opazil šele tedaj, ko so se oči navadile na somrak. Spali so na cunjastih svetilkah, časopisih ali pa kar v prahu, raztreseni po vsem skladiščnem prostoru. Le nekateri med njimi so počivali na zločljivih posteljah. Ena je bila še prazna. Ob njej je vernik, naravnat proti Mekki, opravljal večerno molitev.

Šla sva še globlje v temo. Od nekod je prihajal šum električnega generatorja, vse drugo pa je bilo zakopano v noč. Naredila sva nekaj deset korakov, potem pa se obrnila. Tam, kjer tudi senci ni več, je preveč prostora za negotove korake in prazne dlani. Razen zapuščene psice se ni nihče obregnil ob naju. Zarenčala je izza pločevinastega sada, ko sva šla mimo. V renčanju je bilo več strahu kot pretnje.

Pod lučmi ob pomolu sta ob ladji čepela dva mladeniča. Pred njima je bilo razloženo nekaj parov gumijastih natikačev. Ponujala sta še igralne karte in ameriške cigarete. Natikači so bili „Made in Japan“. Z mlajšim od njiju sem se zapletel v pogovor. Potem ko sva se nekaj časa nesmiselno pogajala okoli para natikačev, sem ga vprašal:

„In kaj je, razen tega, da prodajaš natikače, tvoj poklic?“

Užalil sem ga, čeprav nenamerno. Zastavil sem mu nevljudno vprašanje. Kdorkoli tu karkoli prodaja, je že trgovec. Biti trgovec pa se pravi biti pretkan, in to pomeni ljudem toliko kot vojakom hrabrost. Črnopolti Somalec je odgovoril:

„Trgovec sem.“

„In kaj delaš?“

„Trgujem.“

„S čim trguješ?“

S čimerkoli.“

„Pa dosti zaslužiš?“

„Včasih, kot pač nese.“

„Se pravi, ne vedno?“

„Ne vedno.“

„In kaj delaš še razen tega, da trguješ?“

„Nič.“

„Nisi nikoli nič drugega delal?“

„Nikoli, saj nisem neumen.“

„Zakaj bi bil zato neumen?“

„Zato, ker delavci, ki delajo ves dan, zaslužijo dosti manj kot jaz.“

„In zakaj torej delajo?“

„Ker niso pametni, ker so neumni.“

„Imaš dekle?“

„Imam, kadar se mi zljubi.“

„Jo plačaš?“

„Tudi, če se mi zljubi.“

„In kaj ti je najbolj pri srcu?“

Nasmehnil se je in pokazal med mesnatimi ustnicami dve vrsti močnih belih zob:

„Denar seveda.“

„Kje si se naučil francosko?“

„V šoli. Govorim pa še italijansko in angleško.“

„In za kaj se še zanimaš razen za denar?“

„Za komunizem.“

„Kaj veš o njem?“

Mladenič se je spet zasmejal.

*

Več kot sto milj nas loči od Džibutija. Okoli nas valovi Arabsko morje, ki se kot velik voden jezik zajeda v celino med Arabskim polotokom in Prednjo Indijo.

Dober in dolg spanec je bila prva reakcija. Potem je prišla trudnost misli: mimo besed so se oblikovale same

S pitanimi prašiči čim prej na trg!

Po zadnjih štetjih prašičev ter po ponudbi in povpraševanju je pričakovati, da bo povpraševanje za klavnimi prašiči tudi v januarju še zelo živahno in da tudi pri nas ne bo še prišlo do težav in padca cen pri vnovčenju. Kdor ima sedaj prašiče do polovice opitane, naj s pitanjem pohiti, da jih bo spravil še tekom januarja v denar.

Že februarja je pričakovati, da bo pričela ponudba naraščati in bo potem naraščala tja v poletje in v turistično sezono. Pamelni kmetovalci zato sedaj nikakor ne bo klal prašičev za domače potrebe in za napolnilev zmrzovalne skrinje s prašičjim mesom in mesnimi izdelki. To opravilo bo odložil na čas, ko bo cena prašičev nizka in ko teh ne bo mogoče pravočasno spraviti v denar.

Če se bodo vsi kmetovalci držali tega nasveta, potem letos do prekomerne ponudbe prašičev na pomlad ne bo moglo priti. Zmrzovalnic v posesti kmečkih skupnosti in sosesčin ter kmečkih zmrzovalnih skrinj je danes v Avstriji toliko, da je v nje mogoče brez nadaljnjega spravili 200.000 do 250.000 zaklanih prašičev. To pa je več, kot bo pomladi klavnih prašičev na trgu preveč, poleti pa zlasti v turističnih krajih premalo.

Kemično sredstvo proti poleganju pšenice

Avstrijske tovarne dušika v Linzu so razvile kemični pripravke »CCC«, ki je v stanju, da prepreči poleganje pšenice in da s tem vidno poveča njen hektarski donos.

Prvi poizkusi s tem pripravkom so pokazali, da je bila pri pšenici sorte »Rekord« brez pripravek »CCC« slama v povprečju 118,3 cm dolga, da je ta pšenica polegla in da je zaradi tega dala le 3.330 kg pridelka po hektarju. Na parceli, kjer so pri pšenici uporabljali proti poleganju pripravke »CCC«, pa se je dolžina slame skrajšala na 103 cm, pridelke pa je znašal 5.210 kg zrnja. »CCC« namreč povzroči močnejši razvoj spodnjega dela bili, vsled česar so bilke nekoliko krajše in bolj odporne proti poleganju.

Po rezultatih teh prvih poizkusov so se Tovarne dušika v Linzu odločile, da bodo v prihodnjem letu napravile 500 ha obsegajoče poizkuse s pripravkom »CCC«. Kmetom, ki bodo pri teh poizkusih sodelovali, bodo dale zastoj na razpolago potrebne količine pripravka »CCC« in potrebne količine amonijevga sulfata, s katerim je treba pripravek mešati in ga potrositi po posevku, ko je ta 15 do 22 cm visok.

po sebi. Spomnile so me neke davne igre, za katero je vsakdanjost že zdavnaj izgubila mero in čas. Po vročih, brezdušnih dnevih je prišlo razkošno razcvetje prebujene zavesti. Bilo je dosti več kot bežna psihična regeneracija: mimo izkušenj, preračunljivosti, naveličanosti, spekulacij in navad in mimo vizualne predstavnosti sem se povračal v potopljeni svet prvinskih refleksov.

Zdaj lovim v nosnice slano vonjavo vetra in vonje spominov iz tistega čudežnega obdobja v življenju, ko že nismo več otroci in tudi še ne odrasli ljudje: po prvotno osrečujoči megli, prve barve in prve slike te trudnosti. Na neizmernem zaslonu modrega neba sestavljam pod priprtimi vekami podobe iz pisanih kock. Razpoloženja so prijetna bolj zaradi barv kot oblik. Spremljajo jih pozabljeni okusi kislic zgodnjih deških poletij na Vidmu. In drevesa in oblaki in vse tisto, kar sodi med obrabljene rekvizite konformističnega pesniškega izraza. Preteklosti premnogokrat delamo silo: zaradi zapletenih notranjih nesorazmerij jo nerazumno natezamo. Tokrat pa vendar določeno čutim, da mnoge stvari šele potem, ko jih zavržemo ali nasilno razvrednotimo, skozi leta in pozabo dozori v svoj prvobitni red: v časovno breztežnost in barvitost jesenske zrelosti.

*

Dva dni nas že premetava. Pravijo, da bomo v nedeljo zjutraj v Bombayu. Odkar smo zapustili Split, so bili vsi dnevi sončni. Oblaki so bili le redki poltniki na nebu. Danes smo le od daleč, prav nad nizko črto, kjer se stikata morje in nebo, uzrli zaplato modrine: skozi njo je sonce barvalo kos razpenjene vode. Zdaj še te ni več. Mornarji pravijo, da je moral nekje v bližini divjati vihar.

Spet so nas obiskale ptice. Pobrali smo jih sredi

Naši kmečkogospodarski razgledi ob koncu leta

Naše vsakdanje kmetijske pogovore velikokrat zaključimo s trditvijo, da se država za kmetijstvo in za kmečke ljudi premalo briga in da zaradi tega kmečki ljudje ne moremo biti kos problemom sedanjosti in še težjim onim, ki jih že kar precej določeno vidimo prihajati v bližnji prihodnosti. Sedaj vendar, ko se spet eno leto nagiba h koncu in ko živimo takorekoč v pričakovanju novega, je čas za nekoliko globlje razmišljanje in resnejšo presojo nastale problematike kmetijstva in kmečkega vprašanja.

Pred dnevi je avstrijski državni zbor zaključil razpravo o državnem proračunu za leto 1964 in s tem v zvezi med drugim tudi sklenil, da kmetijstvo in gozdarstvo v letu 1964 lahko računa, da bo na raznih postavkah pospeševanja kmetijstva ter organizacije kmetijske proizvodnje in prodaje pridelkov razpolagalo skupno z okroglo 4.453.000.000 šilingov. Ta sredstva bodo razdeljena tako, da bo za pocenitev mleka in za pokritje primanjkljaja fonda za gošpodarstvo z mlekom na razpolago 1 milijardo 753 milijonov šilingov, za običajno pospeševanje kmetijstva in gozdarstva nadaljnjih 1.079.000.000 šilingov, za pocenitev krušnega žita 707.000.000, za pospeševanje kmetijstva v okviru »zelenega načrta« 550.000.000, za pocenitev mineralnih gnojil 224.000.000, za pocenitev bencina in disla v kmetijstvu 180.000.000 in za prispevek k zavarovanju proti toči 9.000.000 šilingov. Da pri tem prispevek države h kmetijskemu starostnemu in nezgodnemu zavarovanju ter k družinskim dokladam, kolikor so vsega deležni kmečki ljudje, ni upoštevan, bodi samo zaradi jasnosti posebej povedano.

Po državnem proračunu bo prihodnje leto za izboljšanje osnovnih pogojev kmetijstva in gozdarstva na razpolago več družbenih sredstev, kot jih je bilo na razpolago letos, lani, predlanskim ali kdajkoli prej. K tem sredstvom se bodo pridružila še sredstva, ki so jih odobrili deželni zbori (na Koroškem 47.000.000 šilingov) in občinski odbori. Preračunano na število kmetij odpade v zveznem proračunu na kmetijo povprečno 11.132 šilingov zveznih pospeševalnih sredstev, ki pa se še povečajo za delež, ki odpade na kmetijo iz sredstev za kmetijstvo in gozdarstvo v deželnem proračunu (na Koroškem 1.556 šilingov) in v občinskem proračunu. Kdor ob teh številkah misli, da bosta država in družba pokazali za potrebe kmetijstva in gozdarstva še več razumevanja, se moti in ne stoji na realnih tleh. Drugo je seveda način razdeljevanja teh sredstev, o čemer pa določajo veleposredniki, ne pa kmetije, ki sami delajo.

V sodobnem družbenem življenju pa položaj in razvoj kmetijstva nista odvisna le od pomoči ali razumevanja družbe, marveč tudi od pogojev za vnovčenje svojih pridel-

kov in nakupa svojih potrebščin ter od razvlosti organizirane agrarnopolitične in gošpodarske samopomoči med kmečkim prebivalstvom. Eno je z drugim povezano. Čim težji so pogoji za vnovčenje kmetijskih pridelkov in odkup kmetijskih potrebščin, tem bolj je potrebna organizirana kmečka samopomoč, vseeno če je teža pogojev v načinu razdeljevanja sredstev javne pomoči ali v prenikskih cenah in slabem povpraševanju ali pa če je v nesorazmerju cen

iniciativno in v čim bolj organizirani obliki. Biti si moramo na jasnem, da nam tudi v bodoče ne bo nič prinešenega na krožniku, kar bi bilo v naš prid. Če se sami ne bomo združili v vsestransko organizirano samopomoč v Slovenski kmečki zvezi in v naših zadrugah in če se ne bomo vključili v specializacijo kmetijske proizvodnje, v pogodbeno proizvodnjo ter zadržno prodajo in predelavo svojih pridelkov, bomo po malem res zgubili pravico, govoriti o slabih

NE POZABITE!

V nedeljo in v ponedeljek je v Podravljah dvodnevni tečaj

„Turizem, kmetijstvo in naša vas“

Kmetije, gospodinjice in kmečka mladina iz krajev turizma in od tam, kjer se turizem šele razvija, pridite zanesljivo na ta tečaj.

za kmetijske pridelke in cen predelanih prehrambenih artiklov in drugega industrijskega blaga.

O prenikskih cenah za kmetijske pridelke s pogledom na tržne viške in na cene na evropskem trgu ne moremo govoriti; kar kmečke ljudi boli in tepe, je po eni strani način razdeljevanja pomoči, ki jo daje kmetijstvu družba ter nesorazmerje cen kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov, po drugi strani pa nesposobnost kmečkih ljudi, da bi vsak po svoje primerno znižal svoje proizvodne stroške, kar lahko dela kmetijski veleobrat. Kmečki človek sam od sebe ni v stanju, da bi iz svojega rešil te tri probleme, te in podobne probleme je v stanju rešiti edino le strokovnopolitično združevanje kmetov od vasi do vasi in zadržništvo, ki pospešuje pogodbeno proizvodnjo, odkup in predelavo pridelkov od kmetov, ki so po poti specializacije stopili v kooperacijo in razvili proizvodnjo po vrsti, sorti in kvaliteti enakega blaga. Le po tej poti je mogoče povečati vpliv kmečkih ljudi na način razdeljevanja javnih sredstev (subvencij in kreditov) in podaljšati udeležbo kmeta na zaslužku predelave in delitve njegovih pridelkov, kakor je bilo le po poti skupnosti in zadržništva mogoče kmetu poceniti nabavo njegovih kmetijskih potrebščin in mehanizacije, ki ni — kakor pri nas — breme za naše delo, marveč večja kmečki družini zaslužek njenega dela. Zgledov, ki potrjujejo pravilnost teh trditev, danes res ni več treba dolgo iskati.

V tej smeri gresta končno tudi v naši državi agrarna in zadržna politika in to ne brez uspehov. Koroški slovenski kmetije in z nami vsi kmetije južnokoroških vasi imamo vzroka dovolj, da sledimo tej politiki

razmerah na naših kmetijah in o nezanimanju države in družbe za naše kmetijstvo in kmečke ljudi.

Da je za vse to potrebno veliko sodobne izobrazbe in šolanja nas vseh skupaj, bodi ob koncu popolnoma jasno poudarjeno. Znanje je sila, ki premaga vse, znanje je kmetovo najmočnejše orožje in znanje je za kmeta vsak dan bolj potrebno.

Blaž Singer

Deset let razvoja Sadjarske in zelenjadarske zadruge v Celovcu

Sadjarska in zelenjadarska zadruga v Celovcu je pred kratkim povečala svoje skladišče. Ob tej priložnosti je bilo povedano, da je ta zadruga od leta 1953 povečala svoj promet od 1,9 milijona šilingov na 6,2 milijona šilingov leta 1962. V tem letu je od svojih članov prevzela 100 vagonov zelenjave, 35 vagonov sadja in 60 vagonov krompirja, skupno torej okroglo 200 vagonov pridelkov. 170 vagonov blaga je odkupila od svojih članov na Koroškem, preostale količine pa je kupila po drugih zveznih deželah, kamor je tudi dobavila 60% odkupljenega blaga.

V zadnjih letih zadruga posebno pospešuje pridelovanje nizkega fižola. Na podlagi predlovalnih pogodb ga je v zadnjih treh letih odkupila in prodala industriji 35 vagonov. Zadnje čase je zadruga uredila tudi poslovalnico Avstrijske zadruge kmetijskega vrtnarstva, kar je omogočilo, da dobavlja svojim članom po znižanih cenah vrtnarske potrebščine. V tekočem letu je tovrstni promet z druge znašal 650.000 šilingov.

morja. Kdo ve od kod so priletele in kam so namenjene? Majhne so in take, kot bi ušle iz otroške slikanice. Nekaj časa smo jih gledali in se jih tudi veselili. Potem smo jih pustili na jamborih in vrveh, in ko smo se spomnili nanje, jih že ni bilo več.

Dnevi minevajo brez večjih sprememb. Spet igramo šah in perferanso. Narisal sem nekaj karikatur in poslej nimam miru. Mornarji prihajajo k meni kot k brivcu:

„...Saj razumeš, tovariš, rad bi imel spomin na to potovanje. Otroci in žena bi bili zelo veseli. Kaj ko bi — saj razumeš, saj nisi hud, no reci, da nisi — ko bi me, če ti ni odveč, narisal tako, kot si narisal...“ itd.

Ko smo drugič pristali v Džibutiju, sem si mesto bolj ogledal. Cesta ki vodi vanj iz pristanišča, je prašna in dolga. Hiše ob njej so redke: sonce jim slepi barve in senco. Tiste, v katerih stanujejo belci, so razsežne, zidane v standardnem kolonialnem stilu, navzven puste, v notranjosti pa udobne in hladne. To je škaflosa arhitektura debelih zidov in majhnih odprlin. Estetske ambicije so zapostavljene. Precej več jih izpričujejo novejšje, predvsem komunalni dejavnosti namenjene zgradbe. Teh ni veliko, saj tudi mesto samo ni veliko: še posebno ne tisti del, ki ima evropsko naličje. Bolj redko kot hiše in kolibe domačinov, katerih edina slična oznaka je revščina, je ob poti v mesto zelenje. Nekaj trnovih, skrivečenih grmov se upira zadušnosti prahu. In to je skoraj vse. Kljub navidezni izenačenosti krajine, namreč prahu in sonca, se tepejo kontrasti, kamorkoli se ozrejo oči. Gre za razlike med belci in črnci, in spet za razlike med tistimi črnci, ki služijo belim ljudem, in tistimi, ki niti sami ne vedo, komu služijo. Rasne diskriminacije v klasičnem smislu ni, pač pa gre za velika socialna nasprotja.

Največ bede sem videl pri pristaniških delavcih.

Imel sem vtis, da delajo samo za hrano, in še to za slabo. Delali so trdo, z zagrizeno upornostjo. Med delom so nenehno prepevali: vsak gib je s pesmijo dobil določeno ritmično napetost. Iz nje je vel čuden zanos. Nadzornik mi je povedal, da jim petje pomaga pri delu. V bistvu gre le za ritmično ponavljanje treh, štirih tonov, ki jih po določenem presledku prevpije zvišan glas pevca, ki s pesmijo vodi to delo. Tako odreja pesem delovno disciplino. Nihče ni niti za trenutek padel iz takta. Trije možje so dvigali okoli 50 kg težke vreče in jih nalagali na pleča delavcev, ki so z njimi pretekli kakih dvajset metrov od skladišča do pomola. Tekali so drug za drugim in se s spretnim gibom znebili bremena: prestregla sta ga dva delavca, ki sta vreče pokladala, in že so tekli nazaj. Na določen zvok in ritmični presledok so naložili novo vrečo. Ko je bilo delo opravljeno, so delavci pili vodo in žvečili kruh. Potem so v senci skladišč polegali po golih tleh in v trenutku zaspali.

Domačini so muslimani. Veliko se jih ukvarja s trgovino, ki pa je v bistvu prekupčevanje: donosno, manj donosno in bedno. Večja trgovska podjetja in družbe so povečini v rokah grških trgovcev. Edini način trgovanja je mešetarjenje. Vsak prodajalec stremi za tem, da iz kupca čim več izcedi. Zato so v teh krajih med vsemi talenti trgovski najbolj cenjeni.

Trgovcem na drobno se na cesti le težko izogneš. In ko te zapletejo v medeno pajčevino besed in obljub, jim težko uideš. Prodajajo vse, od cigaret, školjk, koral, igralnih kart, slabo strojenih kož, žvečilnega gumija in sadja, do tekstila, obutve, znamk, brivskih aparatov, izdelkov domače obrti in pornografskih fotografij. Ponujajo se tudi kot posredniki pri ženskah.

(Nadaljevanje sledi)

Vesele praznike in srečno novo leto želijo

Cenjenim odjemalcem in prijateljem prijetne
praznike in uspešno novo leto

MODNI SALON

Kaderlap

Celovec - Klagenfurt
Tavriser Straße 16, tel. 21-23

Vsa v tesarsko stroko spadajoča dela izvaja v
zadovoljstvo

Valentin Krof

tesarski mojster

PLIBERK - BLEIBURG

Vsem znancem in prijateljem vesele praznike in
srečno novo leto!

Zadovoljne božične praznike in mnogo uspehov
v novem letu želi

trgovina s kmetijskimi
in gospodinjskimi stroji

JOHAN LOMŠEK

TIHOJA 2, p. Dobla vas (Eberndorf)
TELEFON (0-42-37) 246

HAFNEREI

Max Krobath's Wwe.

Inh. Johann Perdacher

KLAGENFURT
Pfarrplatz 2

- Kachelöfen
- Elektro-Nachtspeicher
- offene Kamine
- Fliesen- und Klinkerverkleidungen
- Ofenumbauten und Reparaturen
- Erzeugung von Keramik und Töpferwaren

Silkarsko podjetje

J. HUTTER

Pliberk - Bleiburg

Izreja vsem naročnikom v stroko spadajoča na-
ročila v zadovoljstvo

Gostilna in kavarna

Štefan in Marija
BREZNIK

PLIBERK - BLEIBURG

Priljubljena gostilna bo kakor do-
slej tudi v bodoče zbirališče zado-
voljnih gostov od blizu in daleč ob
postrežbi z dobrimi jedlinami in
negovanimi pijačami.

Vsem cenjenim gostom vesele praz-
nike in srečno novo leto!

Vsem odjemalcem vesele praznike
in srečno novo leto želi

BREZNIK & CO.

veletrgovina z vinom
CELOVEC - KLAGENFURT

Trgovina električnih artiklov — radio- in televi-
zijskih aparatov ter v stroko spadajoča delavnica

Ludwig Humitsch

PLIBERK - BLEIBURG

postreže odjemalcem v zadovoljstvo in
jim strokovnjsko nasvetuje



Vesele
božične praznike
in srečno novo leto
želi
vsem starim članom,
prijateljem
in znancem

Klub
slovenskih študentov
na Dunaju

Zadovoljne božične
praznike in uspešno
novo leto

AVTOBUSNO PODJETJE

Štefan
Sienčnik

DOBRLA VAS
telefon (0-42-36) 219

Izleti v tu- in inozemstvo

Vsem slovenskim rojakinjam in rojakom na Ko-
roškem želijo prijetne božične praznike in sre-
čno ter uspešno novo leto

dr. Matko Scharwitzl
dr. Milan in Marijan Scharwitzl
Dunaj

Krojaštvo

Janez Weiss

ŠT. JANŽ V ROŽU, Tel. 224

Podružnica Celovec
Kinkstr. 60a, tel. 71-7-87

Allen unseren Kunden

Frohes
Weihnachtsfest
und
Prosit 1964

GÖCK KAUFHAUS forum

KLAGENFURT
BAHNHOFSTR. 37

Vesele božične praznike in srečno novo
leto želimo vsem prijateljem tukaj in
v domovini

družina inž. Čistimir Bauer
Smohor in Zellweg

Vsem pevkam in pevcem ter prijateljem
naše pesmi prijetne praznike in zado-
voljno novo leto želijo

pevovodje
Slovenske prosvolne zveze
in včlanjenih društev

Blagoslovljene božične praznike in
srečno leto 1964 želijo vsem prija-
teljem, odjemalcem in gostom last-
niki in nastavljeni

Podjunske trgovske
družbe

bratje

Rutar & Co.

DOBRLA VAS
(TELEFON 0-42-36 281)

trgovskih in gostilniških podjetij

Rutar v Žitari vasi,

(0-42-37 237)

v Dobrli vasi

(0-42-36 220)

IN SELU OB KLOPINJSKEM JEZERU
(0-42-39 272)

ter podružnic Lovanke, Mokrije,
Globasnica in Dvor pri Pliberku

STADTGARAGE

FRANZ LIEGL

- Autoreparaturen
- Wasch- u. Schmierstation

KLAGENFURT

Völkermarkter Ring 14

Telefon 51-08

Vsem odjemalcem vesele praznike
ter srečno novo leto

Radio - Elektro KREUTZ

Celovec - Klagenfurt, St. Ruprecht Str.

Krojaštvo

Blaž Opetnik

čevljarstvo

Gregor Opetnik

Prizadevali se bomo, da boste pri obeh
tvrdkah zadovoljni tudi v bodoče

Voščimo in želimo
vesele praznike in srečno novo leto!

Na zalogi imamo:

Slovenske večernice

- 51/1898 — ZA POUK IN KRATEK ČAS 128 str. br. 3 šil.
69/1915 — ZA POUK IN KRATEK ČAS, 160 str. br. 3 šil.
72/1918 — PA POUK IN KRATEK ČAS, 96 str. br. 3 šil.
73/1919 — Dr. Ivo Šorli: SORODSTVO V PRVEM ČLENU, povest 128 str. br. 3 šil.
80/1927 — Dr. Fr. Delala: VEST IN ZAKON, povest — Fran S. Finžgar: STRICI, po-
vest, 144 str. br. 3 šil.
81/1928 — Narle Velikonja: VIŠARSKA PO-
LENA, povest, 208 str. br. 3 šil.
82/1929 — Ivan Zorec: DOMAČIJA OB TE-
MENICI, povest, 112 str. br. 3 šil.
83/1930 — Ivan Pregelj: UMRETI NOČEJOI, zgodbe slovenske bolečine na Koroškem, 160 str. br. 3 šil.
84/1931 — France Bevk: STRAŽNI OGNJI, zgodovinska povest iz turških časov, 160 str. br. 3 šil.
85/1932 — Ivan Zorec: BELI MENIHI, zgo-
dovinska povest, 208 str. br. 3 šil.
86/1933 — Matija Malešič: IZOBČENCI, po-
vest, 120 str. br. 3 šil.
87/1934 — Ivan Zorec: STIŠKI SVOBOD-
NJAK, zgodovinska povest, 160 str. br. 3 šil.
88/1935 — Ivan Zorec: STIŠKI TLAČAN, zgodovinska povest, 176 str. br. 3 šil.
89/1936 — Janez Plestenjak: LOVRAČ, povest, 104 str. br. 3 šil.
91/1938 — Metod Jenko-Viktor Hassl: IZUM, povest, 152 str. br. 3 šil.
92/1939 — France Bevk: PRAVICA DO ŽIV-
LJENJA, zgodovinska povest, 168 str. br. 3 šil.
94/1940 — Jules Verne: JUŽNA ZVEZDA, dežela demantov, 172 str. br. 3 šil.
94/1943 — ŠTIRI ZGODBE (Emilijan Cevc: Ukleta zemlja, Jože Dular: Sponsa restitit, Stanko Janežič: Krik iz gor, Ksaver Mež-
ko: Življenje odteka), 96 str. br. 3 šil.
100/1950 — Julija Bračič: GRAŠČINSKI STRADARJI, povest, 176 str. br. 5 šil.
101/1950 — POŽGANA RADOVNA in dru-
ge zgodbe, 144 str. br. 5 šil.
103/1952 — Fran S. Finžgar: MIRNA POTA, zbirka povesti, 192 str. br. 5 šil.
104/1953 — Alojzij Remec: VELIKI PUNT, zgodovinska povest, 160 str. br. 5 šil.
114/1963 — Joži Munič: SADOVI ZLA, povest, 144 str. pl. 8 šil.

Knjigarna „NAŠA KNJIGA“
Celovec, Wulfengasse

Vsem našim odjemalcem prirčne božične in novoletne pozdrave! PLACH STOFFE CELOVEC - KLAGENFURT

CARIMPEX

KLAGENFURT
CELOVEC

Gabelsberger Straŕe 24
TELEFON 24-98

IZVOZ - UVOZ - TRANZIT

Anton Mader's' Nachf.

PLIBERK - BLEIBURG

Udomačena priznana trgovina pi-
salnih potrebščin vseh vrst — ra-
zen tega

- SOLSKIH KNJIG
- SLIKANIC
- PRAVLJIČNIH KNJIG
- MOLITVENIKOV
- IGRAC IN GALANTERIJE

Podjetje za električne instalacije
vseh vrst in izdelavo modernih
stikalnih naprav
molzne naprave Alfa-Dahlia

STROKOVNA
ELEKTROTRGOVINA

Ing.
T. Schlapper

ŠT. JAKOB V ROŽU

želim vsem odjemalcem in naroč-
nikom vesele božične praznike in
srečno novo leto



Prijetne praznike
in uspešno novo leto

gostilna pri

„Tišlarju“

DRUŽINA GABRIEL

ŠT. JANŽ V ROŽU
pošta Svetna vas

Karl Prinčič

CELOVEC
STERNALLEE



- POVRTNINA
- ROZE
- VENCJ
- SOPKI (BUKETI)

Vrtnarstvo

Zofija Ules

Pliberk - Bleiburg, Bahnhofstraŕe 17

Vsem odjemalcem vesele praznike
in srečno novo leto!

želi vsem svojim odje-
malcem vesel božič in
uspešno novo leto 1964

Trgovina s stroji

Maks Traun

PLIBERK - BLEIBURG

vse poljedelske stroje - živalne stroje - radio-
aparate - kolesa in motorna kolesa po ugod-
nih cenah in plačilnih pogojih

Vsem poslovnim prijateljem
vesele praznike
in uspehov polno novo leto!



Prijetne
praznike
ter srečno in
uspehov polno
novo leto

želi svojim naročnikom in se priporoča za naprej

tiskarna

Drava

Borovlje -
Podljubelj

Letos smo kupovali in tudi v bodoče bomo
v domači trgovini

Kaufhaus Franz Kraut

PLIBERK - BLEIBURG

kjer nam postrežejo s kvalitetnim blagom po
zmernih cenah ter je bogata izbira najrazlič-
nejših potrebščin

Trgovina želi vsem odjemalcem pri-
jetne praznike in uspešno novo leto!

Prisrčno dobrodošli v gostilni

Franz & Maria Schwarzl

PLIBERK - BLEIBURG

Poskrbljeno za prvovrstno kuhinjo, negovane pi-
jače in brezhibno postrežbo
v prijetnih obnovljenih lokalih



Druckerei
Klischeeanstalt

ROMAN RITTER

Papierhandlung

KLAGENFURT
Burggasse 8, Telefon 21-08

Krischke & Co.

Celovec - Klagenfurt
8.-Mai-Straŕe 3, Neuer Platz 12

Vam želi prav vesel božič
in mnogo sreče v novem letu

National

Splošna zavarovalna
delniška družba

Zavarovalni zavod Zveze slovenskih
zadrug in Slovenske kmečke zveze

VSE VRSTE ZAVAROVALNIN

CELOVEC
KLAGENFURT

Lidmanskyygasse 9, tel. 23-07

Zadovljne praznike in
uspehov polno novo leto

Vesele božične praznike in
srečno novo leto 1964 z željo
za dobro sodelovanje tudi v
bodoče

Erwin Münch

trgovina z drvimi
in premogom

CELOVEC
KLAGENFURT

Villacher Straŕe 187



Vsem cenjenim odjemalcem, gostom
in prijateljem želi vesele praznike in
srečno novo leto



trgovina in gostilna

Janko Ogris

V BILČOVSU
telefon (0-42-28) 24-14

TRGOVINA

Terezija in Franc KUŠEJ

ŠMIHEL

Kupujmo v trgovini z bogato izbiro, do-
mačo polsrežbo in zmernimi cenami

Vsem odjemalcem vesele,
božične praznike
in srečno novo leto!

Vsem cenjenim odjemalcem,
znancem in prijateljem želi

GAŠPER OGRIS - MARTIČ

TRGOVINA V BILČOVSU

vesele praznike in srečno
novo leto

Prijetne praznike in uspehov polno
novo leto 1964 želi podjetje

Kristijan Breznik

trgovina z vinom in mineralno vodo
(Rogaška Slatina)

CELOVEC - KLAGENFURT

Völkermarkter Ring 9/III
tel. 71-2-65



Vsem zadružnikom, vlagateljem in
odjemalcem našega blagovnega od-
delka želi vesele božične praznike ter
uspeha polno novo leto 1964

HRANILNICA
IN POSOJILNICA
BILČOVŠ



HRANILNICA
IN POSOJILNICA
ŽELEZNA KAPLA

želi vsem zadružnikom, vlagateljem
in prijateljem zadruga vesele božič-
ne praznike ter srečno in uspešno
novo leto.



Zavarujte
pri

Kalabrand

koroškem deželnem zavarovalnem
zavodu proti požarom

CELOVEC
Alter Platz 20

